

VOOR DE VERANDERING

SAP

VERKIEZINGSPROGRAMMA

Dit programma voor de Tweede Kamerverkiezingen op 21 mei 1986 werd vastgesteld door het Partijbestuur van de SAP op 21 en 22 december 1985.

I N H O U D

"Voor de verandering" -inleiding door SAP-lijst-trekster Anneke Meijsen	3
1. Een inkomen om van te leven	7
2. kollektieve voorzieningen	9
3. Werk voor wie wil en kan werken	11
4. Automatisering: voor wie?	15
5. Het geld halen waar het zit	17
6. Geen bommen maar banen	19
7. Niet alleen de bomen sterven	23
8. Voor de bevrijding van de vrouw	25
9. Je bent jong en.....	28
10. Nederlanders, migranten: zelfde bazen, zelfde strijd	30
11. Leefvormen en seksuele relaties	32
12. Recht in een onrechtvaardige maatschappij	34
13. Democratiese rechten toepassen en uitbreiden	36
14. Internationale solidariteit	41
15. Een linkse regering zonder CDA of VVD	45
16. Het socialisme	47
17. De SAP: revolutionaire arbeiderspartij	50
Bijlage: eendracht maakt macht -de benadering van de SAP in de strijd	54
Index	58
De eerste zes SAP kandidaten voor de Kamer	60
Doe mee met de SAP-kampanje	62
Advertentie De Internationale	62
Advertentie Klassenstrijd	63

Het landelijk kantoor van de SAP is gevestigd op de St. Jacobsstraat 10-20, 1012 NC - Amsterdam (020-259272)

Voor de verandering

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Een kleine minderheid is het de afgelopen vier jaar bijzonder voor de wind gegaan. Stille getuigen daarvan zijn de winstcijfers. Het is lang geleden dat het bedrijfsleven in zo'n comfortabele positie zat. En waarvoor worden die enorme winsten gebruikt? Voor investeringen in nieuwe technologieën en meer automatisering. Zo gaan weer vele arbeidsplaatsen verloren. Een ander deel van de winsten verdwijnt naar het buitenland. Het Nederlands bedrijfsleven heeft op dit moment al honderdvijftig miljard gulden in het buitenland belegd.

Wie dit mogelijk heeft gemaakt is de grote meerderheid van de bevolking. Vier jaar lang is op grote schaal bezuinigd. Op de uitkeringen, op de kollektieve voorzieningen en op de dienstverlening. Tegelijkertijd is ons inkomen ver naar beneden gedrukt. Zo kan het gebeuren dat steeds meer mensen de eindjes niet meer aan elkaar kunnen knopen. En dat terwijl Nederland tot de tien rijkste landen ter wereld behoort.

Vier jaar lang hebben de ondernemers ervan kunnen profiteren dat de regeringsmacht in handen was van de twee grootste ondernemerspartijen: CDA en VVD. Onder leiding van Lubbers en Van Aardenne hebben die een enorme bezuinigingsoperatie doorgevoerd. Tegen de wil van de meerderheid van de bevolking in breken ze het stelsel van de sociale zekerheid af; plaatsen ze kruisraketten en bouwen ze nieuwe kerncentrales. Voor leugens en bedrog schrok deze regering niet terug. Net zo min als voor het spekken van zichzelf en haar ondernemersvriendjes. De verkiezingen geven ons de kans deze regering af te straffen. Samen met heel links zal de SAP zich er voor inzetten dat CDA en VVD een zware nederlaag lijden. Want nog eens vier jaar dit kabinet wordt een regelrechte ramp voor alle loon- en uitkeringsafhankelijken.

HET MOET ANDERS

"Het moet anders". Dat vinden ook grote groepen arbeiders, uitkeringsgerechtigden, jongeren, vrouwen, migranten, vredes- en milieuactivisten en aktievoerders in buurten en wijken.

Maar hoe? Daarover verschillen de meningen.

In dit programma vindt u de antwoorden van de Socialistiese Arbeiderspartij (SAP) voor problemen waarvoor de meerderheid van de bevolking in deze krisistijd staat.

Wij zijn voor radikale oplossingen. Want "een beetje meer of minder" is niet genoeg. Rechts, de ondernemers en de militaristen hebben het in ons land voor het zeggen. Wie werkelijke veranderingen wil moet hun macht breken. Wie werkelijke veranderingen wil moet een tegenmacht opbouwen van arbeid(st)ers, jongeren, vrouwen, migranten en uitkeringsgerechtigden. Een tegenmacht gericht op het vestigen van socialisme: de produktiemiddelen in handen van de bevolking en direkt beslissingsrecht over alle aspekten van ons leven voor de totale bevolking in plaats van voor een kleine klik machthebbers.

Er is geen andere weg. Als we rechts, de ondernemers en de militaristen hun gang laten gaan.....dan zal de werkloosheid niet afnemen maar toenemen.....dan zal er niet minder maar meer bewapening komen.....dan zal de levensgevaarlijke milieuvervuiling niet kleiner maar groter worden.....dan zal de ongelijke behandeling van vrouwen niet verdwijnen maar toenemen.....dan zullen racisme en vreemdelingenhaat niet bestreden worden, maar worden gestimuleerd. Dan zullen lonen en uitkeringen nog verder zakken. Dan zullen de rijken nog rijker worden.

De oplossingen die de SAP verdedigt houden een radikale breuk in met het kapitalisme, met rechts, met ondernemers en de militaristen. Dat begint met het konsekvent voeren van de strijd die nú aan de orde is: tegen de kruisraketten; tegen de afbraak van het stelsel van sociale zekerheid; voor korter werken met volledig behoud van loon; tegen kernenergie.....

Alleen in die strijd kunnen de bewegingen en eigen organisaties van arbeidsters en arbeiders, vrouwen, jongeren, migranten en uitkeringsgerechtigden versterkt worden. In die strijd zal het zelfvertrouwen groeien dat het anders kán. In die strijd kunnen grotere groepen gewonnen worden voor radikale oplossingen voor de problemen.

REGERING ZONDER RECHTS

Deze benadering heeft ook gevolgen voor hoe de SAP tegen de regering Lubbers aankijkt. De regering Lubbers (VVD en CDA)

is een ondernemersregering: dat geeft ze niet alleen zelf toe, maar is ze trots op! Die regering moet weg, zo snel mogelijk. Maar we worden er niks beter van als het alternatief wordt een regering van de PvdA met een van de ondernemerspartijen. Dan krijgen we zonder twijfel toch weer een soort Lubbers-beleid. De PvdA is de afgelopen tijd steeds verder naar rechts opgeschoven. En Den Uyl wil niks liever dan weer met het CDA in zee gaan. Zo'n regering van de PvdA met rechts hebben we eerder gezien. Ook toen voerde ze geen werkelijk ander beleid. De PvdA heeft een verkeerd uitgangspunt. Ze wil op twee paarden wedden. Ze wil de ondernemers te vriend houden én tegelijkertijd opkomen voor de gewone mensen. Al jaren blijkt dat dat niet kan. Als je voor hogere winsten kiest, gaat dat ten koste van loon, uitkeringen, voorzieningen en werk. Als je voor de gewone mensen kiest, moet het geld bij de winsten worden gehaald. De PvdA zal moeten kiezen tussen de ondernemers of 'de gewone man en vrouw'.

De SAP zegt: links moet koersen op een regering zonder rechtse partijen. Dat is een eerste voorwaarde als je wilt dat echt iets verandert. Links moet mobiliseren. Moet laten zien dat het een echt alternatief heeft. En dat het daarvoor wil vechten. Om zó een meerderheid te winnen voor een regering zonder ondernemerspartijen.

De SAP is zondermeer tegen een coalitie van de PvdA met rechts. Ook als er in het parlement geen linkse meerderheid komt is dat geen alternatief. Er zal niks veranderen. Zo'n coalitie zal er toe leiden dat de PvdA (met in haar kielzog grote delen van de vakbondsleidingen) nog minder het verzet tegen de krisispolitiek zal willen organiseren. Daarom zegt de SAP:

- * weg met de regering Lubbers, breng rechts in de minderheid;
- * geen coalitie van de PvdA met rechts;
- * voor een linkse regering zonder CDA of VVD.

De SAP zal een linkse regering zonder ondernemerspartijen op haar daden beoordelen. Een blanco cheque krijgt zo'n regering van ons niet. Goede maatregelen in het belang van de arbeid(st)-ers en andere onderdrukte groepen zullen we steunen. Als rechts de regering bestrijdt zullen we vooraan staan om dat te verhinderen. Maar voorzover zo'n regering een kapitalisties beleid voert staan we óók vooraan: tégen dat beleid en vóór een socialistiese politiek.

DAAROM SAP

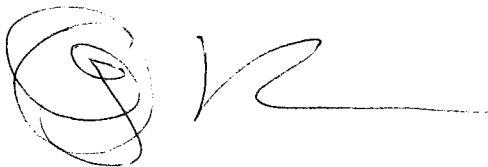
Dit is het verkiezingsprogramma van de SAP voor 1986-1990. Voor deze punten zullen we ons in de Kamer inzetten. Aan dit programma zullen we het beleid van een eventuele linkse regering zonder ondernemerspartijen toetsen. En voor de antwoorden in dit programma zullen we vooral in de actie, in bond en bedrijf, aktiekomitees en massabewegingen vechten.

Dat is ook het nut van een stem op de SAP. Ook wanneer u het niet met alles in dit programma eens bent, maar wél vindt dat het radikaal anders moet en dat gebroken moet worden met het kapitalisme en haar crises is een stem op de SAP een nuttige stem. Een stem op de SAP is een stem op een partij die in de praktijk laat zien dat ze staat voor haar voorstellen. In de vakbeweging, in de vredesbeweging, in de solidariteitsbeweging met Midden-Amerika, in de anti-racistiese strijd, de strijd tegen kern-energie en akties van vrouwen en jongeren hebben velen onze partij leren kennen als een waardevolle partij. Een partij met radikale oplossingen voor de problemen. Een partij met zinvolle initiatieven en aktievoorstellen. Een partij met een grote inzet. Een partij die de strijd verder wil brengen.

Een stem op de SAP is een stem op die partij. Een stem op de SAP is een stem voor versterking van die partij. Een stem voor de SAP is een stem voor radikale oplossingen en konsekvente strijd om die oplossingen gerealiseerd te krijgen.

SAP: voor de verandering.

Anneke Meijssen
lijsttrekker SAP

A handwritten signature in dark ink, consisting of a large, stylized 'A' followed by a long horizontal line.

1 Een inkomen om van te leven

- 1.1. De rijken rijker, de armen armer. Dat is de vrucht van vier jaar Lubbers. De CDA-VVD-regering had zich ten doel gesteld de inkomens van loon- en uitkeringsafhankelijken verder naar beneden te drukken, de inkomensverschillen te vergroten en het bedrijfsleven te spekken. Ze is daarin geslaagd. De lijn die Van Agt had ingezet heeft de regering Lubbers verder doorgetrokken. De koopkracht van de gemiddelde werknemer in de partikuliere sektor is sinds 1979 teruggelopen met ruim elf procent. En die van de werknemers bij de (semi)overheid zelfs met zo'n achttien procent. Sinds 1981 zijn de uitkeringen en het minimumloon losgekoppeld van de CAO-lonen en bruto niet meer verhoogd. In 1984 zijn ze zelfs - evenals de ambtenarensalarissen - met drie procent verlaagd. De koopkracht van de minima is daardoor sinds 1979 met twaalf procent gedaald. De arbeidsongeschikten zijn het hardst aangepakt. Sinds 1979 hebben zij hun koopkracht met ruim 25 procent achteruit zien gaan.
- 1.2. Daartegenover zijn de winsten sinds 1983 spektakulair gestegen. Dat was ondermeer mogelijk doordat de loonkosten per eenheid produkt in Nederland sinds 1980 met maar liefst veertig procent zijn achtergebleven bij die van de konkurrenten in het buitenland. Maar een klein deel van die winst werd geïnvesteerd. De rest ging naar de aandeelhouders, werd opgepot of verdween naar het buitenland. De afgelopen jaren is zo het deel van het Nationaal Inkomen dat naar de ondernemers gaat systematies gestegen, ten koste van het deel dat naar loon- en uitkeringsafhankelijken gaat.
- 1.4. De SAP komt daarom op voor:
 - Het ongedaan maken van alle kortingen van de regering Lubbers op de uitkeringen en het minimumloon. Herstel van de koppeling van de uitkeringen aan de lonen (inklusief de koppeling van de laagste uitkeringen aan het wettelijk minimumloon)
 - Handen af van het wettelijk minimumloon. Ook jongeren onder de 23 dienen tenminste het wettelijk minimumloon te ontvangen. Dus afschaffing van de speciale minimumjeugdlonen. Tevens moet de wet op het minimumloon ook gelden voor deeltijdwerkers die minder dan dertien uur per week werken.
 - Herstel van het systeem van de automatiese prijskompensatie.
 - Studieloon en wedde op het nivo van het minimumloon.
 - Openbaarheid van alle inkomens; alle lonen onder één CAO.

- Tegen iedere aantasting van de pensioenen. Een welvaartsvast pensioen voor iedereen. De pensioenfondsen moeten onder beheer van de vakbeweging worden gesteld.
- De indirecte belastingen drukken het zwaarst op de lagere inkomens. Daarom afschaffing van alle indirecte belastingen inclusief de BTW.

SOCIALE ZEKERHEID

- 1.5. Het sociale zekerheidsstelsel is door deze regering systematies afgebroken. En ze zijn nog niet klaar. Wie ontslagen wordt gaat volgens de plannen van de regering straks binnen de kortste keren naar een uitkering op bijstandsnivo. Gezinstoeslagen ondergraven het recht op een uitkering voor iedereen. En (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten krijgen nog maar WAO voor het deel dat ze arbeidsongeschikt zijn. De rest gaat (gefaseerd) naar bijstandsnivo. Tegenover deze afbraak van ons - door de arbeidersklasse zelf opgebouwde en betaalde - sociale zekerheidsstelsel, stelt de SAP dat iedereen recht heeft op een inkomen om van te leven. Tenminste op minimumloonnivo. Vanuit dit uitgangspunt heeft de SAP in een brochure een alternatief gepubliceerd voor het huidige beleid. Hoofdpunten daaruit:
 - Eén loondervingswet in plaats van de huidige lappendeken.
 - Minimale uitkering voor iedereen op nivo van het wettelijk minimumloon (nu ongeveer f 1500,-- netto). Leeftijd, arbeidsverleden, herkomst of samenlevingsvorm zijn hierbij niet van belang.
 - Onmiddellijk ongedaan maken van woningdelerskorting en kerkerskorting. Opschorting van de sollicitatieplicht. Afschaffing van strafkortingen en controles.
 - Uitkering op honderd procent van het laatstverdiende loon.

WOONLASTEN

- 1.6. De SAP vindt dat iedereen recht heeft op een goede en betaalbare woning. Ondanks de stadvernieuwing wonen nog zeer velen in huizen van slechte kwaliteit. (In Amsterdam bijvoorbeeld heeft 29 procent van de huizen geen eigen bad of douche.) Drastiese uitbreiding van de stadvernieuwing en sociale woningbouw levert ook een enorm stuk werkgelegenheid op voor werkloze bouwvakkers. Niet alleen is er nog steeds een tekort aan kwalitatief goede woningen. De afgelopen jaren zijn ook de woonlasten de pan uitgerezen. De stijging van de afgelopen zes jaar was 67 procent. Daardoor gaat een steeds groter deel van het inkomen

van de laagstbetaalden op aan een eerste levensbehoefte als wonen. In zes jaar tijd steeg het percentage van het loon dat aan woonlasten wordt betaald van 18 naar 27 procent. Voor de minima ligt dit laatste percentage zelfs op veertig procent. Dat is al bijna de helft!

De SAP stelt daarom voor:

- Niemand mag meer dan 15 procent van het inkomen kwijt zijn aan wonen.
- Zelfstandige woonruimte voor jongeren vanaf zestien jaar.
- Afschaffing van de huurharmonisatie en de jaarlijkse huurverhogingen.
- Ongedaan maken van verslechteringen van en bezuinigingen op het stelsel van de individuele huursubsidie.
- Iedereen heeft recht op een goede woning. Onteigening van het groot partikulier woningbezit. Betaalbare woningbouw door nationalisatie van de grond en van de aannemersbedrijven. Gemeenten en woningbouwcorporaties dienen voldoende middelen te krijgen voor het onderhoud van de woningen.
- Drastiese verlaging van de gas- en elektriciteitsstarieven. Afschaffing van het grootverbruikerstarief. Eventuele winsten van de energiebedrijven moeten volledig ten voordele van de kleinverbruikers komen. Geen gas- en lichtafsluitingen van de mensen die hun energierekening niet kunnen betalen. Kwijtschelding van schulden.
- Gemeentelijke kredietbanken moeten (zonder rente) als probleemoplossende instellingen gaan functioneren. Nationalisatie van de kredietsektor.

2 Kollektieve voorzieningen

- 2.1. Voor rechts zijn de behoeften van de meerderheid van de bevolking GEEN uitgangspunt. CDA en VVD breken de kollektieve voorzieningen systematies af. Op openbaar vervoer, gezondheidszorg, welzijnsvoorzieningen, onderwijs, kreches wordt jaar na jaar bezuinigd. Er is maar één 'kollektieve voorziening' waar ze niet op beknibbelen: defensie!

- 2.2. Eén van de dingen die rechts wil is privatisering van overheidsdiensten en -instellingen. Ze wil die in partikuliere handen brengen en vervolgens het winst-principe laten werken. Dat gaat leiden tot slechtere arbeidsomstandigheden voor het personeel. Het gaat vooral ook betekenen dat de service van diensten waar geen dik geld aan te verdienen is terug gaat lopen. Dat binnen de kortste keren de prijzen zullen stijgen voor wat nu voor velen nog maar net te betalen is. Volgens de SAP is juist het omgekeerde nodig. Méér bedrijven en instellingen moeten in overheidshanden gebracht worden. Zodat ze in het belang van de meerderheid van de bevolking gaan werken.
- 2.3. Ook op de gezondheidszorg is drasties bezuinigd. Te weinig personeel in zieken-, bejaarden- en verzorgingshuizen heeft ernstige gevolgen voor de begeleiding van de verzorgden. Bezuinigingen op de gezinszorg hebben talloze bejaarden en hulpbehoevenden in grote problemen gebracht. Medicijnen kosten tegenwoordig een rijksdaalder per recept. Intussen heeft staatssekretaris Van der Reijden al plannen bekend gemaakt om meer eigen risico in de gezondheidszorg in te voeren. En alle vrijwillig verzekerden worden uit het ziekenfonds gegooid. Daarop zegt de SAP:
- Gezondheidszorg gratis, de medicijnenknaak moet direct worden afgeschaft. Geen eigen bijdrage of eigen risico-regelingen in de ziekenfondswet of de AWBZ.
 - Betere kostenbeheersing in de gezondheidszorg zonder de kwaliteit aan te tasten, onder meer: versterking van de eerste lijnsgezondheidszorg; afschaffen van good-will betalingen bij overname van artspraktijken; en het in loondienst brengen van mediese specialisten in ziekenhuizen.
- 2.4. Onderwijs is een voorziening waar iedereen recht op heeft. Niet alleen de rijken. Om kleinere klassen en meer individueel onderwijs mogelijk te maken is meer geld voor het onderwijs nodig. Het onderwijs dient voor alle bevolkingsgroepen optimaal - en dus gratis - toegankelijk te zijn. Groepen die door sociaal-ekonomische of kulturele factoren niet op een gelijkwaardige manier kunnen deelnemen moeten extra ondersteund worden. Geen scherpere selectie in het onderwijs. We verzetten ons tegen een eenzijdige oriëntatie op de arbeidsmarkt en privatisering van delen van het onderwijs. Voor een volledige en snelle invoering van

de middenschool.

Eén van de redenen die vrouwen weerhoudt om (weer) deel te nemen aan het arbeidsproces is het feit dat er veel te weinig kreches en kinderdagverblijven zijn. Eén of meer kinderen op een kreche betekent nu meestal meteen een behoorlijke aanslag op het besteedbaar inkomen. Deze voorziening behoort volgens de SAP gratis te zijn en toegankelijk voor iedereen die er gebruik van wil maken.

Daarom: drastiese uitbreiding van het aantal kreches. Grotere bedrijven en overheidsinstellingen dienen een eigen kreche te hebben.

- 2.5. De openbaar vervoer tarieven moeten drasties omlaag. Uiteindelijk wil de SAP naar een systeem van gratis openbaar vervoer.

3 Werk voor wie wil en kan werken

- 3.1. Via truuks als het niet meer meetellen van werklozen boven 57½ jaar en WAO-ers is de regering Lubbers er in geslaagd het officiële werkloosheidscijfer beneden de 800.000 te brengen. Nijpels had zelfs het lef bij de presentatie van de miljoenennota 1986 te beweren dat de werkloosheid 250.000 lager is uitgevallen dan enige jaren geleden voorspeld was. Maar wat is de werkelijkheid:

- * Van alle geïndustrialiseerde kapitalistische landen heeft Nederland het hoogste werkloosheidspercentage;
- * Ondanks de truuks van de regering Lubbers staan nog steeds meer dan 750.000 werklozen bij de arbeidsburo's ingeschreven. Daarbij komt dat het werk de afgelopen jaren alleen maar zwaarder en intensiever is geworden. Mede daardoor zitten nu zo'n 700.000 mensen in de WAO;
- * Op dit moment zijn 300.000 jongeren werkloos. Van de 250.000 jongeren die elk jaar van school komen vinden er 70.000 geen werk;
- * Van de 200.000 vrouwen die zich tussen 1981 en 1983 bij arbeidsburo's als werkzoekenden inschreven, vonden slechts

77.000 een baan. Uit een enquête bleek dat bijna een miljoen vrouwen een (deeltijd)baan wil. Maar door het ontmoedigingsbeleid van deze regering schrijft slechts een klein deel van hen zich bij een arbeidsburo in;

- * Jongeren, vrouwen en migranten vliegen bij ontslagen het eerst de straat op en vinden het moeilijkst een nieuwe baan. Volwaardige banen worden afgebroken. Daarvoor in de plaats komen deeltijdwerk, flexibilisering en afroepkontrakten. En het zijn vooral vrouwen, jongeren en migranten die - als ze al werk vinden - in deze slecht betaalde banen met een onzekere rechtspositie terecht komen.

- 3.2. Daarmee is de werkloosheid één van de grootste problemen die om een oplossing vragen. Niet alleen vanwege de ellendige sociale situatie van alle individuen die achter deze cijfers verborgen zitten. De werkloosheid geeft rechts en de ondernemers de kans loon- en uitkeringsafhankelijke onderling te verdelen. De vakbeweging is in de verdediging. Het aantal leden loopt nog steeds terug. De massawerkloosheid schept tegelijkertijd een voedingsbodem waarop fascistische en racistische hun verderfelijke werk kunnen doen. Om het grondwettelijk recht van iedereen op betaald en volwaardig werk te realiseren zijn drastische maatregelen nodig. Op medewerking van de ondernemers hoeven we niet te rekenen. Werkgeversverenigingen en CDA en VVD verzetten zich met hand en tand tegen een algemene verkorting van de werkweek naar 32 uur.

In plaats daarvan willen zij bedrijfstijdverlenging, om de machines langer te laten draaien. Bedrijfstijdverlenging zet de deur wagenwijd open voor flexibilisering van het werk: onregelmatige werktijden; structureel overwerk bij pieken in de productie; op zaterdag werken; en het op grote schaal invoeren van ploegdiensten. Zij willen vrouwen op afroepkontrakten, in deeltijdbanen en op een slechte rechtspositie; zij willen jongeren tegen een zakcentje op zogenaamde stageplaatsen, op groeibanen en banen van 32 uur met inleveren van éénvijfde van het toch al schandalig lage jeugdloon.

Verder willen de ondernemers ook de ontslagbescherming uithollen. Zodat ze de mensen gemakkelijker op straat kunnen zetten. Het is duidelijk: hún komt de hoge werkloosheid goed van pas. Ze zijn er niet in geïnteresseerd om er iets tegen te doen.

- 3.3. Om de werkloosheid op te lossen zijn drastische maatregelen nodig in het belang van de meerderheid van de bevolking. Die maatregelen kunnen alleen maar gerealiseerd worden als we een tegenmacht opbouwen tegenover rechts en de ondernemers. Die tegenmacht moet bereid zijn diep in te grijpen in hun economische

en politieke beslissingsmacht.

De SAP kiest daarom de volgende aanpak.

a. Drastiese arbeidstijdverkorting.

- 3.4. Een versnelde doorvoering van de arbeidstijdverkorting. Zo snel mogelijk naar de 36-urige werkweek, daarna in snel tempo doorstromen richting 25 uur. En als wij het over arbeidstijdverkorting hebben bedoelen we echte arbeidstijdverkorting.

Dus korter werken met volledige herbezetting; met normale werktijden; en met behoud van loon. Korter werken per dag of per week, zodat ook het huishoudelijk werk beter verdeeld kan worden. De SAP stelt voor de Arbeidswet zo te wijzigen dat de werkweek wordt gebonden aan een wettelijk maximum van 36 uur. Waarbij alleen gewerkt mag worden tussen de nu wettelijk vastgestelde werktijden, dat wil zeggen tussen 07.00 uur en 18.00 uur. En maximaal acht uur per dag. Voor de volkontinu betekent dat 33,6 uur per week in vijf ploegen.

Arbeidstijdverkorting alléén is onvoldoende om het recht op betaald en volwaardig werk voor vrouwen te realiseren. Daarvoor is positieve diskriminatie bij aanname noodzakelijk. Dat betekent dat bij gebleken geschiktheid van kandidaten voor het vervullen van een functie de voorkeur gegeven moet worden aan een vrouw als vrouwen ondervertegenwoordigd zijn. Voor het aantal vrouwen per bedrijfstak of overheidsdienst (en -instelling) zullen minimumpercentages moeten worden vastgesteld (quoteringsregeling). En bij eventueel ontslag mag de getalsverhouding tussen mannen en vrouwen niet ten nadele van vrouwen verslechteren. Een dergelijk beleid van positieve diskriminatie moet ook wettelijk worden vastgelegd. Het moet worden aangevuld door een beleid van positieve actie op het vlak van werving, selectie, opleiding en loopbaanbegeleiding van vrouwen.

Als wegwerparbeiders indertijd aangetrokken, stonden migranten als eersten weer op straat toen het ekonomies minder ging. Het aandeel van migranten in de werkloosheid is tweemaal zo hoog dan verwacht zou mogen worden op basis van hun aandeel in de beroepsbevolking. Hieruit blijkt de noodzaak ook voor migranten op te komen voor positieve actie en positieve diskriminatie bij aanname en ontslag.

b. Geen mens de poort uit.

- 3.5. Om te voorkomen dat arbeidstijdverkorting water naar de zee

dragen wordt, moeten bestaande banen behouden blijven. In plaats van mee te denken met de ondernemers zullen de vakbonden bij reorganisaties en bedrijfssluitingen weer onverkort dienen op te komen voor de eis: 'geen mens de poort uit'. Niemand mag ontslagen worden als er geen vervangend werk wordt aangeboden. Machtsvorming binnen de bedrijven is noodzakelijk om ook het sluipende proces van afbraak van arbeidsplaatsen door automatisering te keren. En zonder machtsvorming in de bedrijven en instellingen zal volledige herbezetting niet gerealiseerd kunnen worden. Bestaande banen behouden betekent tevens het tegengaan van het omzetten van volwaardige banen in deeltijdbanen, thuiswerk, afroepkontrakten en dergelijke.

c. Nieuwe banen maken

- 3.6. Door handhaving en uitbreiding van kollektieve voorzieningen ontstaan veel banen in het onderwijs, gezondheidszorg, welzijnswerk en andere sectoren die ons allemaal ten goede komen. Daarnaast zou een linkse regering zonder CDA en VVD gericht banen kunnen scheppen:
- * door onderzoek naar schone energiebronnen en milieuvriendelijke productie te steunen en de kerncentrales direkt dicht te gooien.
 - * door kollektieve voorzieningen uit te breiden die het juist ook voor vrouwen mogelijk maken buitenshuis te gaan werken: kreches, goedkope wasserettes en goedkope eetgelegenheden.
 - * door een groot programma van huizenbouw om een eind te maken aan de woningnood en volledig gesubsidieerde woningisolatie.
 - * door uitbreiding en verbetering van het openbaar vervoer. Hierin kan de vakbeweging een organiserende en mobiliserende rol spelen. Zo kan de Bouw en Houtbond werken aan een huizenbouwprogramma waar bewonersorganisaties en konsumentenorganisaties bij ingeschakeld kunnen worden.
- Belangrijk is in dit verband ook de omschakeling van de bewapeningsindustrie naar civiele productie. Dit mag niet ten koste gaan van de mensen die nu in deze industrietakken werken. Daar zullen dus ook plannen uitgewerkt moeten worden hoe deze produktiekapaciteit gebruikt kan worden voor nuttige produkten.

4 Automatisering: voor wie?

- 4.1. De ondernemers zijn in hoog tempo aan het automatiseren. Ook overheidsinstellingen voeren versneld automatisering door. Voor de ondernemers is nieuwe technologie en automatisering een noodgedwongen antwoord op hun crisis. Zij proberen ermee kosten te drukken, de concurrentie af te troeven en de arbeiders beter onder controle te krijgen. Allemaal om weer hogere winsten te kunnen maken.
- 4.2. Bij de overheid gaat de automatisering hand in hand met de bezuinigingspolitiek. De besturen krijgen een grotere greep op de ambtenaren. Hierdoor wordt de verhouding tot het publiek onpersoonlijker en kunnen onpopulaire praktijken beter doorgevoerd worden. Hoe weinig efficiënt dit uitpakt blijkt uit tal van onderzoeken: zowel bij het Rijk als bij gemeentes zijn de kosten veel en veel hoger dan gepland. De Algemene Rekenkamer heeft de automatisering bij het Rijk hierop ernstig bekritiseerd. De automatisering bij de overheid dient in veel gevallen alleen om de diverse grote ondernemingen te spekken, en ondernemingen als Philips te voorzien van goedkope materiekkennis.
- 4.3. De SAP is niet tegen technische vooruitgang en verhoging van de arbeidsproductiviteit. Integendeel. Alleen in een hoogontwikkelde economie is een democratische socialistische maatschappij op te bouwen. Alleen een hoge arbeidsproductiviteit maakt vergaande arbeidstijdvermindering mogelijk voor iedereen. Met een hoog ontwikkelde technologie kunnen we voldoende en goede producten en voorzieningen scheppen voor alle mensen. Maar mensen zijn geen robots. De automatisering en reorganisaties die de ondernemers nu doorvoeren zijn niet in ons belang. De ondernemers bepalen wat geautomatiseerd wordt en hoe. Zij bepalen hoe het werk verandert, welke banen verdwijnen, welke technologie ontwikkeld wordt en welke niet.

We staan pas aan het begin van een diepgaand proces van automatisering, rationalisering en reorganisaties. Nu al wordt duidelijk wat de gevolgen zijn voor arbeiders en arbeidsters. In de eerste plaats is dat een enorme structurele werkloosheid. In de dienstensektor nam de werkgelegenheid in de jaren zeventig nog toe. Nu dreigen bij banken en verzekeringen tienduizenden banen verloren te gaan. De ondernemers willen hetzelfde werk

door minder mensen laten doen. Honderdduizenden mensen komen op straat te staan. Terwijl de mensen die nog wel werk hebben harder en intensiever moeten werken. Dat werk wordt er ook niet prettiger op: de kwaliteit van veel banen gaat achteruit, werk wordt eentoniger en inspannender. En omdat veel vakmanschap door de automatisering verdwijnt zijn mensen ook gemakkelijker te vervangen als de ondernemer vindt dat ze teveel eisen stellen.

- 4.4. Intussen zetten ondernemers vaste banen met een goede CAO om in deeltijdbanen, afroepkontrakten en dergelijke - met veel minder rechtszekerheid.

Flexibilisering is het nieuwe toverwoord. Voor de arbeiders betekent dat: langer en onregelmatiger werken; ongunstiger loonsystemen. Vrouwen, jongeren en migranten zijn de eerste slachtoffers. Het is belangrijk dat de arbeidersbeweging hierop een antwoord geeft. Zelfs de leiding van de vakbeweging ziet veelal weinig reden zich fundamenteel tegen deze ontwikkeling te verzetten.

- 4.5. Volgens de SAP veronderstelt werkelijke greep krijgen op automatisering en rationalisering breken met de ondernemerslogika, in de eerste plaats harde strijd tegen de werkloosheid.

De vakbeweging zal macht moeten opbouwen in de bedrijven en instellingen. Alleen zó zijn arbeiders en arbeidsters in staat de plannen van de bazen op tijd in de gaten te krijgen en er iets tegen te doen. Alleen zó kan controle door de arbeiders worden georganiseerd op de gang van zaken op het werk. Alleen zo kunnen ze ontwikkelingen tegenhouden of sturen. Want waar gaat het uiteindelijk om? Dat we zelf kunnen bepalen waar moderne technologie voor gebruikt wordt. De ondernemers gebruiken die voor het opvoeren van de bewapening en voor reorganisaties in bedrijven en instellingen tegen de meerderheid van de bevolking. De ondernemers ontwikkelen plannen als 'StarWars' en Eureka. Mooie namen voor nieuwe vernietigingstechnologie.

De moderne technologie kan net zo goed gebruikt worden tegen armoede, honger, woningnood, milieuvervuiling, energie- en grondstofverspilling én om korter te kunnen werken.

Maar daarvoor is het nodig de macht van de ondernemers af te nemen en een socialistiese maatschappij te vestigen.

- 4.6. De SAP komt op voor:

- * Bij invoering van automatisering en verdere toepassing bepalen degenen die ermee werken de werktijden en pauzetijden en hebben ze vetorecht op de invoering van nieuwe programma's;
- * de externe adviesburo's worden genationaliseerd en geplaatst onder controle van de werknemersorganisaties;

- * onverkort recht op inzage, verbetering en terugtrekking van persoonsgegevens;
- * alle informatie over automatisering open voor alle werknemers en werkneemsters;
- * financiële middelen van werkgevers voor personeel en vakbonden voor eigen onderzoek en studie;
- * geen invoering van nieuwe technologieën zonder instemming van vakbonden en personeel.

5 Het geld halen waar het zit

5.1. Er is één manier waarop we alle voorstellen die we doen kunnen betalen. We moeten het geld halen waar het zit:

- * bij de grote bedrijven, de banken en verzekeringsmaatschappijen, in de energiesector maken ze per jaar miljarden winst. Die miljarden worden bij elkaar verdiend door allen die werken. Maar ze komen ter beschikking van een kleine minderheid: de bezitters van de bedrijven. Die winsten moeten worden aangewend in het belang van de meerderheid van de bevolking: arbeiders en arbeidsters, uitkeringsgerechtigden, jongeren, vrouwen en migranten.
- * bij defensie, waar per jaar ruim dertien miljard naar toe gaat. Verspild geld, enkel bedoeld om de zakken van de grote wapenfabrikanten te spekken en een leger op de been te houden dat tot funktie heeft de koloniale belangen van ons land te verdedigen (bijvoorbeeld: het mariniers-optreden in 1969 op de Antillen) en als de onvrede hoog oploopt op te treden tegen arbeidsonrust in eigen land.
- * bij de rijke zwendelaars, die onder deze regering steeds openlijker hun praktijken kunnen botvieren: Lubbers zelf, Van Aardenne, De Vries van RSV.....Deze heren zijn met hun vrienden ook verantwoordelijk voor de grote hoeveelheden zwart geld die jaarlijks verdwijnen. En maar klagen over uitkeringsgerechtigden die een paar tientjes bijklussen.....
- * bij de overheveling van belastinggeld naar de ondernemers: tussen 1973 en 1984 alleen gaat het al om negentig miljard.

5.2. Het geld is er wel, het wordt alleen verkeerd gebruikt. Als we daar wat aan doen, kan dit land er heel anders uit gaan zien. Maar waarom is dat niet allang gebeurd?

Dat rechts weinig voor dit soort plannen voelt zal niemand verbazen. Zij willen alles laten zoals het is: de macht in handen van een kleine minderheid, waar de grote meerderheid voor werkt.

En links dan?

De PvdA heeft zich in feite bij het kapitalisme neergelegd. De scherpe kantjes ervan afslijpen, dat is wat ze probeert te doen. En zelfs dat lukt niet.

5.3. De SAP zegt: er is meer aktie nodig; er is meer initiatief van links in bedrijven en instellingen nodig, er zijn meer inspanningen nodig om massabewegingen te versterken. Met alleen maar praten in het parlement of gemeenteraden bereik je niks. Daar kan hooguit formeel worden vastgelegd wat door aktie aan de krachtsverhoudingen is gewijzigd. De SAP stelt zich dan ook tot doel de strijd, de aktie, de massabewegingen te versterken: parlementszetels zullen we daárvor gebruiken:

- * haal het geld waar het zit: bij de rijken en de grote ondernemingen.
- * een maximum besteedbaar inkomen voor loontrekkers en zelfstandigen: alle inkomens uit arbeid onder CAO's; zwendel met BV's, representatiekosten en dergelijke via wetgeving onmogelijk maken;
- * de SAP zal tegen elke defensiebegroting stemmen. Wij streven naar volledig afschaffen van het leger. We komen op voor onmiddellijk uittreden uit de NAVO. Geen man, geen vrouw, geen cent voor het kapitalisties leger.
- * nationalisatie van de sektoren die de nationale ekonomie bepalen: chemie, metaal, energie, grootwinkelbedrijven, banken, verzekeringen, multinationals.....zonder schadevergoeding, behalve voor kleine aandeelhouders. Bij dergelijke nationalisaties dienen vormen van kontrole te worden ontwikkeld voor vakbonden en personeel. Zodat zij kunnen kontroleren of het beheer in hun belang gebeurt, en niet ten behoeve van een aantal hoge funktionarissen.

6

Geen bommen maar banen

- 6.1. Per jaar gaat dertien miljard naar 'defensie'. Naar het leger, naar 'ons' bondgenootschap de NAVO. Nieuwe wapensystemen maken de wereld steeds onveiliger. Dienstplichtigen worden gedruild, gekleineerd. Schoonheidsfoutjes? Vervelende bijkomstigheden, niet te voorkomen als we ons serieus willen verdedigen?
- 6.2. Verdedigen tegen wie eigenlijk? Tegen de Sowjet-Unie? Wat een onzin. Je hoeft helemaal geen aanhanger van het bewind daar te zijn om te zien dat het hebben van een leger en het lid zijn van de NAVO niet vanuit een 'Sowjet-dreiging' te verdedigen zijn. Er is iets anders aan de hand. Oorlog en kapitalisme horen bij elkaar: oorlog om grondstoffen, afzetmarkten en goedkope arbeidskrachten. Oorlog hoort bij het streven naar de grootst mogelijke winst, ten koste van alles. Oorlog hoort bij het onderdrukken van volkeren die van het kapitalisme af proberen te komen - de bedreiging van de nicaraguaanse revolutie door Reagan is daar maar één voorbeeld van.
- 6.3. Iedere eerste stap in de wapenwedloop werd en wordt gezet door de NAVO. Dat geldt voor kernwapens, uitgevonden door de Verenigde Staten. En dat geldt nu weer voor de 'ruimteverdediging', de Star Wars. Militarisme en kapitalisme horen bij elkaar. Het leger vervult in kapitalistische landen duidelijke functies:
- * ekonomies: afzetgebied voor militaire produkten, superwinsten voor de militaire industrie; in een militair konflikt levert die industrie met het grootste gemak aan beide partijen;
 - * binnenlands: als overtuigingskracht en gewone politie het niet meer redden zet de overheid het leger in om de belangen van het kapitaal te verdedigen. In ons land werd het leger de afgelopen honderd jaar zeker twintig keer ingezet tegen binnenlandse (arbeids)onrust. In diezelfde periode werd niet langer dan vijf dagen oorlog gevoerd tegen een buitenlandse agressor. Uit geheime dokumenten blijkt dat het leger zich ook oefent in optreden tegen de vredesbeweging;
 - * buitenlands: om de kapitaalsbelangen in de wereld als het nodig is te verdedigen met militair geweld. In kolonies, ex-kolonies, tegen revoluties. En om de niet-meer-kapitalistische landen onder druk te zetten.
 - * ideologies: sinds de tweede wereldoorlog gebruikt rechts het

idee van de 'russiese dreiging' en de koude oorlog ter bestrijding van de socialistiese beweging. Ze schildert kommunisten, revolutionair socialisten en pacifisten af als kollaborateurs met de vijand. Sociaal-demokratiese partijen als de PvdA laten zich netjes inpassen in het vijandsdenken. Ze zijn trouwe aanhangers van de NAVO, het militaire bondgenootschap van de ondernemers.

Alles bij elkaar is zo de reële dreiging ontstaan dat Europa een nukleair slagveld wordt.

- 6.4. Kernwapens, geweld tegen dienstplichtigen in het leger, militarisme, miljarden verspilling aan wapentuig, onderdrukking in de Derde Wereld door de NAVO-landen en militair optreden tegen binnenlandse strijd.....het zijn geen bijverschijnselen of uitwassen. Het is het wezen van het kapitalistiese leger. De NAVO is 'ons' bondgenootschap niet. Wie een veilige wereld wil kan maar één ding doen: ophouden de loyale bondgenoot te zijn. En breken met de NAVO, volledig. Daarom komt de SAP op voor:
- Nederland uit de NAVO en de NAVO uit Nederland; weg met de NAVO.
 - stop de verspilling: geen cent voor het kapitalistiese leger.
 - investeringen voor militaire research en subsidies voor oorlogs-industrieën ter beschikking stellen voor maatschappelijk nuttige doelen.
- 6.5. De afgelopen jaren is een enorme beweging ontstaan tegen de kruisraketten. Miljoenen eisen het recht op om zelf te beslissen, willen dat niet meer overlaten aan politici en onderhandelaars. Honderdduizenden demonstreerden, staakten, manifesteerden en miljoenen zetten hun handtekening tegen de kruisraketten. Door die massabeweging is het de NAVO niet gelukt haar bewapeningsplannen soepeltjes door te laten drukken en uit te voeren. Door die massabeweging heeft rechts in ons land moeten besluiten later aan de bouw van de basis in Woensdrecht te beginnen dan in het NAVO-schema was gepland. De kracht van deze beweging is dat ze:
- * opkomt voor eenzijdige ontwapeningsstappen NU;
 - * dat wil bereiken met massa-akties;
 - * ook heeft geleid tot organisatie van vrouwen en jongeren en activiteiten in bonden, bedrijven en instellingen.
- 6.6. Desondanks heeft de regering Lubbers op 1 november 1985 besloten dat de bouw in Woensdrecht moet beginnen en dat daar in 1988 achtenveertig kruisraketten moeten komen. Maar besluiten is één ding. Dat ook werkelijk uitvoeren is nog

heel wat anders. De SAP is van mening dat we door moeten gaan met massa-akties. Om het plaatsingsbesluit ongedaan dan wel onuitvoerbaar te maken.

De regering Lubbers wil kruisraketten. Tegen de wil van de meerderheid van de bevolking in. De regering Lubbers tekent een verdrag voor vijf jaar met de Verenigde Staten om die plaatsing te regelen, tegen alle democratische spelregels in. Democraties is rechts alleen als het haar goed uitkomt. Daarmee zullen de kruisraketten de komende jaren speerpunt blijven voor de vredesbeweging. Nieuwe akties zullen daar in de eerste plaats op gericht blijven. Het moet mogelijk zijn de miljoenen die tegen zijn opnieuw te mobiliseren. Als het brede eenheidsfront KKN (Komitee Kruisraketten Nee) dat om wat voor reden dan ook voorlopig niet wil organiseren, dan moeten nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan om die akties van de grond te trekken. De SAP zal daarin meewerken, zoals we hebben laten zien toen we als enige politieke partij meeorganiseerden aan de Alarmdemonstratie die op 26 oktober 1985 (slotdag van het volkspetitionnement) door een kleine twintigduizend mensen gelopen werd. De inzet van de SAP in de strijd tegen de kruisraketten is:

- Kruisraketten Nee, nu niet, nooit!
- onmiddellijk opzeggen van het verdrag met de VS, géén onderhandelingen.

- 6.7. De SAP is tegen kruisraketten én tegen andere kernwapens. Nederland moet onmiddellijk ál haar kerntaken afstoten. Daarop zijn geen compromissen nodig. Er moet een eind komen aan de waanzin. Niet over 'een paar' jaar. Niet 'als de rest van het bondgenootschap ook meedoet'. Maar hier en nu!
- onmiddellijke afschaffing van alle kerntaken.

- 6.8. Zolang ons land in de NAVO blijft komen we iedere keer weer voor nieuwe bewapeningsverrassingen te staan. Nu is er weer het plan van Reagan voor Star Wars: SDI. Afgezien van de gigantiese geldverspilling die ook dit projekt weer met zich meebrengt gaat het de wereld er niet veiliger op maken. Met de Star Wars-plannen wil Reagan de NAVO de mogelijkheid geven een eerste nukleaire klap aan de Sowjet Unie uit te delen zonder dat daar nog een antwoord op gegeven kan worden. Een kernoorlog wordt zo waarschijnlijker. Daarom moeten die plannen geen enkele medewerking krijgen. Datzelfde geldt voor de Europese tegenhanger van Star Wars: het Eureka-plan. De Europese NAVO-landen zeggen zelf dat het een aanvulling is op de Star Wars-plannen. Ze willen alleen dat het Europees kapitaal ook wat overhoudt aan de miljarden die aan de ruimtedefensie besteed gaan worden. Er is geen enkele reden te denken dat Europese kapitalisten en militaristen vredelievender zijn dan hun Amerikaanse-

se kollega's. Daarom zegt de SAP:

- Star Wars en Eureka: levensgevaarlijke verspilling.

6.9. De SAP is voor afschaffing van het kapitalistische leger, en tegen iedere versterking van het militarisme. De SAP is van mening dat het nodig en mogelijk is om de strijd tegen bewapening en militarisme ook in het leger - onder dienstplichtigen - te voeren. Rechts en de militaristen grijpen de dienstplicht aan om elk jaar 40.000 jongeren een extra disciplinerende en koude-oorlogsscholing bij te brengen. Daarbij gebruiken ze onder andere de wet gewetensbezwaren militaire dienst om lastpakken buiten de kazernepoort te houden, die roet in het militaire eten kunnen gooien. De SAP vindt het een verantwoordelijkheid van de hele arbeidersbeweging om de strijd van dienstplichtigen voor hun eigen belangen en tegen de disciplinerende te ondersteunen.

De SAP is tegen alle maatregelen die de mogelijkheid tot actie en strijd van dienstplichtigen verminderen. De vakbondsrechten van dienstplichtigen mogen niet aangetast worden, maar gerespecteerd en uitgebreid. Vakbonden van dienstplichtigen moeten zich volledig onafhankelijk opstellen van de legerleiding.

Het toenemen van oorlogsdreiging en maatschappelijk verzet in de hele wereld leiden ertoe dat geprobeerd zal worden de inzet van het leger in binnen- en buitenland te garanderen. Daarom worden dienstplichtigen en vrijwillig dienenden beknot in hun rechten. Bij alle punten in het leger, ook de ogenschijnlijk kleine, gaat het al heel snel om de militaire discipline op zichzelf. Tijdens oefensituaties blijkt dat nog beter dan op de kazernes. De ware aard van het leger bleek de afgelopen tijd weer eens bij martelingen door het kader in oefensituaties.

Daarom ook ontwikkelt defensie allerlei maatregelen om te komen tot een goedkoop half-vrijwilligers leger. De variabele dienstplicht, instellen en selekteren van elite-onderdelen en uitloting van hoger opgeleiden met lange tijd uitstel zijn daarvan de belangrijkste.

De inzet van de SAP is:

- volledige democratische, sociale, politieke en materiële rechten voor dienstplichtigen.
- afschaffing afzonderlijk militair straf- en tuchtrecht.
- vrije vakbondsorganisatie en vakbondsfaciliteiten, ook in oefensituaties en in het buitenland.
- terugtrekking van de in Duitsland gelegerde brigade.
- geen straf voor soldaten die weigeren atoomtaken te vervullen.
- geen inzet van het leger voor politietaken of als stakingsbreker.
- stoppen met het verrichten van taken voor de Verenigde Naties.

- tegen alle maatregelen in de richting van een - al dan niet gedeeltelijk - vrijwilligersleger.
- diensttijd niet langer dan twaalf maanden.

6.10. De SAP kiest voor de versterking van het verzet in het leger, onder dienstplichtigen.

Toch erkent de SAP het recht op dienstweigeren voor mensen die door de opleiding tot militair geweld in gewetensnood komen of die dienstweigeren zien als strategie tegen het militarisme. Strafrechtelijke vervolging, zowel voor de militaire rechter als door de burgerrechtbank wijzen we af. Zolang die vervolging er wel is moet de dienstweigeraar zijn uitleg en verdediging kunnen voeren op de manier die hij wil, zonder inmenging van de rechterlijke macht. De SAP is voor vervangende dienstplicht op plaatsen die niet afhankelijk zijn van toestemming van de staat, maar worden getoetst door een commissie uit vak- en vredesbeweging.

6.11. Dienstplicht voor vrouwen?

Terwijl de positie van vrouwen over de hele linie verslechtert, wordt het idee van 'gelijke rechten' op verschillende manieren misbruikt. Het beste voorbeeld is het voorstel ook voor vrouwen dienstplicht in te voeren.

Achtergrond is niet streven naar gelijkberechtiging. De legerleiding en de rechtse politici zoeken naar een goedkope manier om het potentieel aan dienstplichtigen uit te breiden. Zo vergroten ze hun keuzemogelijkheid.

Van emancipatie is geen sprake. Het leger is een bij uitstek seksistische en vrouwvijandige gemeenschap. Om die reden is de SAP in de huidige situatie tegen dienstplicht voor vrouwen.

7 Niet alleen de bomen sterven

- #### 7.1. We worden overspoeld met milieuschandalen. Hele nieuwbouwwijken moeten worden afgebroken omdat de grond eronder zwaar vergiftigd is. Bossen sterven door de zure regen. De grote rivie-

ren zijn open riolen. De kerncentrales in Dodewaard en Borssele draaien nog steeds. Lubbers en Van Aardenne willen er twee kerncentrales bij hebben: ze vegen hun gat af met de resultaten van de Brede Maatschappelijke Diskussie over kernenergie. Geertsema wil ons doen geloven dat de opslag van radio-actief afval net zo veilig is als een griesmeelfabriek. Intussen wordt de landbouwgrond langzaam maar zeker vergiftigd door pesticiden, zware metalen, koper, fosfaten en ammoniak.

Niet alleen in Nederland wordt het milieu afgebroken. Overal in de wereld worden grote bossen onverantwoordelijk gekapt. Woestijnen rukken op. Proeven met atoombommen gaan door. Wie zich daartegen vreedzaam verzet - zoals Greenpeace - loopt het risico vermoord te worden door een geheime dienst. Grote meren met het zo broodnodige zoete water gaan dood door de vervuiling (de grote meren in het noorden van de Verenigde Staten, het meer van Managua). Meer dan 2500 mensen kwamen om bij de giframp bij Bophal in India. Gevaarlijke productieprocessen en schadelijke produkten worden schaamteloos naar de Derde Wereld geëxporteerd. Polen staat, dankzij de kolenindustrie aan de rand van zelfvernietiging.

De voorbeelden van milieuvernietiging zijn eindeloos.

- 7.2. Ondernemers, regering en burgerlijke pers willen ons doen geloven dat wij allemaal schuld hebben aan de milieuvervuiling. Het zou komen door de overbevolking, de groei van 'onze' economie en door de automobilisten. "We hebben teveel aan de welvaart gedacht en te weinig aan het welzijn".

Maar wij hebben niets te vertellen over de economie. Het zijn niet in de eerste plaats de auto's die verantwoordelijk zijn voor de zure regen maar de uitstoot van de industrie. Welvaart óf welzijn is een valse keuze. Wij willen allebei. We willen welvaart in een schoon milieu. En dat is ook heel goed mogelijk.

- 7.3. Maar niet in een kapitalistische economie. Zolang de ondernemers niet hoeven betalen voor de vervuiling die zij veroorzaken, zullen ze doorgaan het milieu te vergiftigen. Zolang zij gratis de natuur kunnen plunderen zullen ze dat blijven doen. Want ze willen zo laag mogelijke kosten en zo hoog mogelijke winsten: de kosten van de milieuvervuiling wentelen ze af op de maatschappij. Waarom zouden zij zorgen voor een schone en veilige produktie als een vuile en onveilige goedkoper voor hen is? Waarom zouden ze schadelijke stoffen veilig afbreken, filtreren of opslaan als ze het prakties gratis de lucht in kunnen spuiten of in zee kunnen dumpen?

- 7.4. Het is niet de schuld van de automobilisten dat auto's het milieu aantasten. Het is de schuld van de ondernemers en hun regeringen

dat geen schone auto's gemaakt worden en dat geen goedkoop, goed en schoon openbaar vervoer bestaat. De mensen die in de vervuilende industrie werken hebben niets te zeggen over wat geproduceerd wordt en welke technologie gebruikt wordt. Zij hebben geen enkel belang bij vervuiling en vergiftiging van natuur en voedsel.

- 7.5. Economische groei en een schoon milieu kunnen heel goed samen- gaan, in een economie waarin niet een paar ondernemers de zeggenschap hebben over wat hoe geproduceerd wordt. Dat kan in een socialistische economie. Waarin de grote meerderheid van de bevolking de hele maatschappij beheert. Maar daar kunnen we niet op gaan zitten wachten. De vervuiling is intussen zó levensgevaarlijk dat we onmiddellijk maatregelen moeten nemen.

De SAP stelt voor:

- * onmiddellijke sluiting van alle kerncentrales. Een uitgebreid sociaal plan voor ontwikkeling van schone en goedkope energie. De hele energiesector moet genationaliseerd worden, zonder schadevergoeding en onder arbeidskontrolle.
- * de vervuiler betaalt. Het is absurd dat gifbelten en andere vervuiling worden opgeruimd van ons belastinggeld. De kosten moeten volledig voor rekening komen van de bedrijven die vervuilen. De milieuwetgeving moet worden uitgebreid en strak nageleefd.
- * er moet een uitgebreid systeem komen van goed en - op den duur - gratis openbaar vervoer: dat is veiliger én schoner.

8 Voor de bevrijding van de vrouw

- 8.1. Ondernemers en regering hebben zich zeer ingespannen om het vrouwen moeilijker te maken een zelfstandig bestaan op te bouwen en over eigen leven en lijf te beschikken:
- * ze namen maatregelen in de sociale zekerheid die vrouwen geen grotere zelfstandigheid bieden (individualisering), maar

- hun juist meer afhankelijk maken;
- * met de tweeverdienerswet ontmoedigden ze vrouwen om te gaan werken;
- * ze stimuleerden deeltijdarbeid en flexibilisering, waardoor meer en meer vrouwen noodgedwongen terecht komen op deeltijdbanen, afroepkontrakten, piekuren en dergelijke, die veelal buiten de CAO's vallen. Tachtig procent van dit soort banen wordt bezet door vrouwen;
- * ze bezuinigden op kollektieve voorzieningen zoals kreches;
- * jonge vrouwen en meiden worden daarvan nog eens extra de dupe. Het onderwijs is er nog steeds op gericht meiden voor te bereiden op een rol als huisvrouw zonder baan buitenshuis. En doordat thuiswonende zestien- en zeventienjarigen geen recht meer hebben op een RWW-uitkering worden veel meiden automaties veroordeeld tot 'een handje' helpen thuis. Daardoor neemt hun kans ooit nog werk te vinden nog verder af;
- * in dit land verdienen vrouwen gemiddeld twintig tot dertig procent minder dan mannen.

8.2. Tegen dit beleid is ook verzet ontstaan. Meer vrouwen dan ooit werken buitenshuis, hoewel vaak op deeltijdbanen en dergelijke. Dat heeft tot gevolg dat veel vrouwen lid van een vakbond zijn geworden, waardoor het percentage vrouwen daarbinnen is gestegen. Speciale vrouwen-structuren binnen de bonden hebben vakbondsleidingen gestimuleerd op een aantal punten ook de belangen en rechten van vrouwen serieus te verdedigen. Niet altijd voldoende of effectief, maar toch. Daarnaast zijn vooral ook veel vrouwen betrokken bij activiteiten van de vredesbeweging. Onder andere via Vrouwen voor Vrede, dat met name in de kleinere plaatsen aanhang heeft weten te krijgen onder de traditionele achterban van het CDA.

8.3. De SAP vindt dat rechten en belangen van vrouwen juist in krisistijden als de huidige extra moeten worden verdedigd. In de eerste plaats het recht op werk, inkomen en sociale zekerheid. Tegenover de verdeeldheid die rechts bewust aanwakkert stellen we de verdediging van de belangen van vrouwen én mannen gezamenlijk en het geld daarvoor halen waar het zit. Vanuit die benadering is het dan ook onzinnig om te stellen dat mannen inkomen zullen moeten inleveren 'om vrouwen een kans op een baan te geven'.

De SAP komt op voor:

- * recht op betaald werk voor alle vrouwen die buitenshuis willen werken. Daardoor is allereerst drastiese arbeidstijdverkorting

met behoud van loon nodig. Korter werken per week of per dag, zodat het huishoudelijk werk ook beter verdeeld kan worden.

- * positieve diskriminatie van vrouwen bij aanname van personeel: minimumpercentages aan te nemen vrouwen. Omgekeerd mag het percentage in een bedrijf of instelling werkende vrouwen niet verminderen als er ontslagen vallen.
- * vrouwen die zélf geen volle maar een deeltijdbaan willen moeten zo'n baan kunnen krijgen. Maar dan moet het aantal gewerkte uren wel normaal betaald worden (minimumloon, gelijk voor mannen en vrouwen). Dan moeten alle CAO-rechten gelden, onafhankelijk van hoeveel uur gewerkt wordt. Deeltijdwerkers mogen niet worden gedwongen aan arbeidstijdverkorting mee te doen.
- * tegenover het op grote schaal omzetten van volle banen in deeltijdbanen, flexibilisering en afroepkontrakten door de ondernemers komen wij op voor het recht op een volledige baan;
- * volledige individualisering van het sociaal zekerheidsstelsel: ieder mens is er één en niet de helft van een stel;
- * abortus vrij en gratis ook voor minderjarigen; geen wachtdagen; geen drempels voor vrouwen uit het buitenland;
- * uitbreiding van sociale voorzieningen zoals gratis kreches, zodat het ook prakties mogelijk wordt voor vrouwen een baan te hebben of een opleiding te volgen;
- * faciliteiten voor zwangere werkneemsters; zoogverlof zodat werkende vrouwen hun kinderen zelf kunnen voeden; uitbreiding van het bevallings- en verzorgingsverlof voor vrouwen en mannen met behoud van loon;
- * 'kalamiteiten'-verlof bij ziekte van kind, partner of huisge-no(o)t(e) met behoud van loon;
- * gratis volwassenen-onderwijs; een stelsel van studiefinanciering dat ook voor volwassenen in de kosten van het levensonderhoud voorziet;
- * wettelijke bescherming en rechten voor slachtoffers van seksueel geweld; blijvende subsidiëring van opvangmogelijkheden voor vrouwen, betaling van werk in deze instellingen (blijf-van-mijn-lijf-huizen, meiden-opvangcentra). Bij stedenbouw rekening houden met veiligheid en goede verlichting;
- * stimuleren van roldoorbrekend onderwijs.

9 Je bent jong en.....

9.1. Ruim 280.000 jongeren zijn officieel geregistreerd als werkloos. Samen maken ze 37 procent uit van alle werklozen. Dan is er nog de verborgen jeugdwerkloosheid. Daarbij gaat het om ongeveer 80.000 jongens en 180.000 meiden beneden de 25 jaar. Als je alles bij elkaar optelt kom je op meer dan een half miljoen jonge werklozen uit.

Dat baart de regeringen zorgen. De 'jeugdwerkplannen' zijn dan ook niet van de lucht. In 1985 is 629,5 miljoen gulden uitgegeven aan 'plannen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid'. Netto resultaat is dat enkele tienduizenden jongeren een tijdelijke baan of opleiding hebben gekregen. Dat zet niet echt zoden aan de dijk.

Een belangrijk bij-effekt van deze plannen is dat ze de heersende regels en normen op de arbeidsmarkt oprekken, in het nadeel van jongeren:

- jongeren worden in de productie tewerkgesteld op stagelonen en zelfs niet op minimumjeugdloonbasis;
- voortdurend zijn er plannen om jongeren op een uitkering aan het werk te zetten. In veel gevallen leidt dat tot een verkapte loonsverlaging en vervallen ook andere rechten die normaal volgens CAO's gelden.

De SAP is tegen het beperken van de toch al geringe rechten van jongeren en tegen iedere poging om zo de jeugdwerkloosheid 'op te lossen'. Daarom:

- * algemene arbeidstijdverkortung met behoud van loon en volledige herbezetting;
- * voorrang voor meiden, omdat de verborgen werkloosheid onder meiden stukken hoger ligt. Omdat meiden bij gebrek aan werk sneller voor het huishouden kiezen.

9.2. Uit gegevens van het Sociaal en Cultureel Planburo (SCB) over 1985 blijkt dat zeventig procent van de alleenstaande jongeren tussen de achttien en de twintig moeten leven van minder dan f 14.000,--. Het SCB stelt dat deze jongeren een grote kans maken om in grote armoede terecht te komen. Een groot deel van hen volgt onderwijs. Met de invoering van het nieuwe studie-financieringsstelsel zal een nog groter deel van de alleenstaande jongeren het financieel erg moeilijk krijgen.

Door dat nieuwe stelsel gaan vooral jongeren met ouders uit de laagstbetaalde groepen er zover op achteruit dat ze niet

meer rond kunnen komen.

Dit studiefinancieringsstelsel moet teruggedraaid worden. De SAP is voor invoering van studieloon voor alle studenten. Zo kan iedereen onderwijs volgen zonder afhankelijk te zijn van het inkomen van zijn of haar ouders en hoeven studenten niet bij te werken. Na hun studie hoeven studenten dan geen enorme studieschuld af te lossen. Voor de vele studenten die momenteel werkloos worden valt al dat geld niet op te brengen.

De bezuinigingswoede in het onderwijs woedt al sinds het begin van de jaren zeventig. Na de Tweede Wereldoorlog werd het onderwijsstelsel verbeterd. Dat had tot gevolg dat het onderwijs niet meer alleen toegankelijk was voor een kleine elite. Toen de crisis uitbrak kwam daar snel een eind aan.

De SAP verzet zich tegen bezuinigingen op het onderwijs.

Een andere trend die de laatste jaren te vinden is in de onderwijsplannen, is dat de opeenvolgende ministers het onderwijs steeds meer aanpassen aan de behoeften van het bedrijfsleven. In de crisis veranderen de behoeftes van de ondernemers in snel tempo door invoering van nieuwe technologieën en veranderingen in de structuur van de economie. Samen met de bezuinigingen op het onderwijs (waar juist ook ondernemers voor zijn) leidt dit tot steeds eenzijdiger onderwijs. Het streven naar algemene ontplooiing verdwijnt. Daarom:

- * onderwijs is een recht, gratis en voor iedereen;
- * geen beperking op keus van opleiding;
- * onderwijs in dienst van het oplossen van de problemen van de meerderheid van de bevolking in plaats van gericht op het vergroten van de winsten.

9.3. Ook sociaal-kulturele uitgaven worden gekort. Buurthuizen en jeugdklups moeten sluiten. Concerten en andere kulturele activiteiten worden duurder.

De SAP is tegen de bezuinigingen op voorzieningen van jongeren en wil die uitbreiden.

- stop bezuinigingen op cultuur, ontspanning, sport, buurt- en kluphuizen van jongeren. Meer geld hiervoor.

In de leeftijdsgroep van 18-25 jaar woont maar liefst 56 procent van alle jongeren thuis bij hun ouders. Van de 18-jarigen is dat zelfs 96 procent (cijfers SCB). Oorzaken zijn de kamernood, de hoge huren, en het lage inkomen van jongeren. Voor ons betekent dit dat het inkomen van jongeren verbeterd moet worden. Maar ook dat de huren omlaag moeten en dat er voor jongeren gebouwd moet worden.

- * iedereen heeft recht op een fatsoenlijke woning;
- * intrekking leegstands- en anti-kraakwetten;

- * niemand mag meer dan 15 procent kwijt zijn aan woonlasten;

Jongeren hebben minder rechten. Waarom? Omdat ze niet meerderjarig zijn?

De SAP is voor de verlaging van de meerderjarigheidsgrens naar zestien jaar, en voor de verlaging van de stemgerechtigde leeftijd. Om te beginnen naar zestien jaar.

- * verlaag meerderjarigheidsgrens naar zestien jaar;
- * actief en passief kiesrecht vanaf zestien jaar.

10 Nederlanders, migranten: zelfde bazen zelfde strijd

- 10.1. In tijden van crisis worden bepaalde groepen het eerst de dupe: met name vrouwen, jongeren en migranten. Arbeiders en arbeiders zijn voor de kapitalisten alleen interessant als iets aan ze te verdienen valt. Zijn er te veel, dan worden ze als vuilniszakken aan de kant gezet. Rechts doet daar nog een schepje bovenop en geeft de schuld van de crisis aan de migranten. Rechts probeert de bevolking te verdelen en groepen tegen elkaar uit te spelen.

Terwijl grote bedrijven en miljardenzwendelaars door grenzen niet worden tegengehouden, sluit de regering deze grenzen wel voor migranten en politieke vluchtelingen.

Het zijn niet de migranten die ons slechte huizen verhuren, lage uitkeringen geven, ons ontslaan. Hen de schuld geven heeft twee bedoelingen. Ons verdelen en de oorzaken laten zoeken waar ze niet zijn. Zodat de werkelijke schuldigen niet aangepakt worden. En ook in dit geval geldt: "daar trappen wij niet in".

- 10.2. Het is schijnheilig wanneer partijen als VVD en CDA het racisme van Centruumpartij of Centrumdemokraten veroordelen. Zelf zijn ze verantwoordelijk voor een hele serie verslechterende maatregelen voor migranten. Tijdens hun regeerperiode steeg het percentage werkloze migranten en voerden ze allerlei beperkende maatregelen in. Zoals de bezuinigingen op het tweetalig onderwijs en

het afbouwen van voorzieningen speciaal voor migranten. Ze voerden remigratieregelingen in die zeer beperkend zijn voor migranten. Beperkend door de leeftijdsgrens, de onmogelijkheid om weer naar Nederland terug te keren, door de laagte van de uitkering, en het absoluut onredelijke feit dat ze gefinancierd worden met geld van minderhedenbeleid.

Er zijn tientallen voorbeelden te geven van jongeren en vrouwen die de dupe worden. Wanneer ouders vertrekken hebben jongeren geen andere keus dan meegaan. Alsof ze zelf niet kunnen bepalen waar ze willen wonen en leven.

Ook de PvdA heeft meegewerkt aan het verslechteren van de positie van migranten. De partij was mede verantwoordelijk voor het sluiten van de grenzen. Bij de remigratieregeling stelde de PvdA voor de uitkeringen voor degenen die terugkeerden, met dertig procent te verminderen.

Het is niet vreemd dat veel migranten geen enkel vertrouwen hebben in nederlandse politieke partijen. Alleen al daarom verdienen de eigen organisaties van migranten alle mogelijke steun.

- 10.3. De SAP kiest voor de weg van gezamenlijke strijd en solidariteit. Zij wil samen met migranten en hun organisaties opkomen voor verbetering van hun situatie. En dan op zo'n manier dat migranten ook de mogelijkheid hebben om mee te doen. De ondernemers hebben er nooit belang bij gehad om migranten nederlands te leren. Zij wilden alleen werkpaarden. De taalproblemen maken het moeilijker in te zien dat nederlanders en migranten veel meer gelijke belangen hebben. En nu wordt er ineens gezegd "maar jullie kennen geen nederlands" en "pas je maar aan". Hoezo aanpassen?

Aan de ideeën van onze bazen? Aan corruptie enzovoorts?

De SAP gaat er vanuit dat we gezamenlijk op moeten komen voor onze belangen.

Dat betekent ook vaak twee- of meertalig materiaal of programma's. Door samenwerking kunnen we goede dingen overnemen en slechte afleren. Zo maken we onze eigen cultuur. Beter samen dan apart, in plaats van elkaar kapot concurreren, Befehl ist Befehl en dergelijke.

Tegelijkertijd moeten we migranten steunen in hun strijd voor verbetering van hun positie. Door op te komen voor recht op werk, legaliseren van illegalen, afschaffing pasjesregelingen, makkelijker verkrijgen van verblijfsrechten vooral voor jongeren en vrouwen.

Tenslotte streven we naar internationale solidariteit. Solidariteit met de strijd voor politieke en vakbondsrechten met name in landen als Turkije en Marokko.

Migrantten mogen nu meedoen met de gemeenteraadsverkiezingen.

Als gunst. Terwijl de meeste problemen voor migranten in Den Haag gemaakt worden. Met landelijke verkiezingen worden migranten nog steeds het zwijgen opgelegd.

10.4. De SAP komt op voor:

- * afschaffen van alle beperkende maatregelen en diskriminerende bepalingen voor migranten wat betreft rechtspositie en terugkeermogelijkheden (ook na het vervullen van militaire dienst in het land van herkomst); recht op zelfstandige verblijfsvergunning voor jongeren en vrouwen; intrekken van de 1 novemberwet;
 - * geen afbraak van voorzieningen voor migranten;
 - * uitbreiding van het tweetalig onderwijs;
 - * actief en passief kiesrecht voor iedereen die in Nederland woonachtig is;
 - * ondersteuning voor organisaties van migranten, migrantenvrouwen en migrantenjongeren;
 - * generaal pardon voor alle illegalen.
-

İSCI MUCADELESI

Turkse en koerdische leden en sympathisanten van onze organisatie in heel Europa geven sinds kort een turkstalige krant uit om turken en koerden beter te informeren over aktuele ontwikkelingen in Europa en over de positie van migranten in diverse landen. Het blad - met de naam İsci Mücadelesi - is verkrijgbaar op ons landelijk adres en bij onze afdelingen.

11 Leefvormen en sexuele relaties

- 11.1. Terwijl in het overheidsbeleid en de reclame het modale gezin (man, vrouw, met twee kinderen) nog steeds model staat, wijzen de cijfers uit dat minder dan de helft van het aantal huishoudens

in Nederland nog maar bestaat uit traditionele gezinnen. In de periode 1971-1981 daalde dat aantal van 52 naar 44 procent. De rest van de huishoudens bestaat uit alle mogelijke vormen: alleenstaanden (ongeveer 20 procent); éénundergezinnen (22 procent); woongroepen (zo'n 7.000), ongehuwd samenwonende paren en andere leefvormen zoals het samenwonen met één of meerdere familieleden.

- 11.2. De overheid probeert zo veel mogelijk op deze ontwikkeling te reageren met een aanpassing van de sociale wetgeving. Uitgangspunt is dat deze operatie geld moet opleveren. Op die manier wordt een zogenaamde erkenning van andere leefvormen aanleiding voor drastiese bezuinigingen, met name op de sociale zekerheid. Of voor een stijging van de loon- en inkomstenbelasting.

De SAP vindt dat elk individu zijn of haar eigen leefvorm moet kunnen kiezen. De voorwaarden voor een volwaardig zelfstandig bestaan moeten dan ook wel aanwezig zijn. Daarom:

- Iedereen een eigen inkomen om van te leven.
- Geen diskriminatie van welke leefvorm dan ook.
- Gelijke rechten op een woning voor iedereen.

- 11.3. Het meest conservatieve deel van Nederland reageert verkrampt op de zogenaamde ondermijning van huwelijk en gezin. Het roept de heteroseksualiteit tussen een volwassen man en een vrouw weer uit tot de enige normale en toelaatbare vorm van sexueel verkeer.

Zij denken de economiese, politieke, sociale, kulturele en morele crisis te kunnen stoppen door alles wat van de hetero-norm afwijkt te vuur en te zwaard te bestrijden.

Sexualiteit tussen mensen van hetzelfde geslacht schilderen ze af als vies en gevaarlijk. Daarbij voeren ze AIDS te pas en te onpas aan als bewijs.

Sexualiteit van kinderen en jongeren wordt al voor het grootste deel ontkend. Sex tussen ouderen en jongeren wordt helemaal misdadig geacht. En sado-masochisme wordt ook steeds meer gebruikt om te laten zien waartoe homo-sexualiteit allemaal kan leiden, terwijl SM veel vaker in hetero-relaties voorkomt.

De SAP komt op voor een vrije keuze van sexualiteitsbeleving:

- Geen vervolging van andere dan hetero-sexuele relaties.
- Geen kriminalisering van pedofilie, SM en homo-sexualiteit.
- Erkenning van de sexualiteit van 'minderjarigen'.
- Gratis verstrekking van voorbehoedmiddelen, zonder leeftijds-grens.
- Gemakkelijke en toegankelijke voorlichting op grote schaal over alle sexuele relatievormen, voorbehoedmiddelen en geslachtsziekten.

11.4. Een vrije beleving van homo-sexualiteit is in ons land zeker nog niet verwezenlijkt. Flikkers en potten worden nog steeds gediskrimineerd in de wetgeving, in het onderwijs, de opvoeding, in woon-, werk- en rekratiemogelijkheden. Zij hebben voortdurend te lijden van seksueel geweld, dat bij aangifte vaak niet serieus wordt genomen. Veel mensen worden zo gedwongen hun seksuele voorkeur te verbergen en te onderdrukken. Gelukkig organiseren ook veel flikkers en potten zich in eigen belangenorganisaties en in bestaande maatschappelijke organisaties en bewegingen.

De SAP wil:

- Bestrijding van alle diskriminatie op grond van seksuele voorkeur.
- Geen politie-registratie van flikkers en potten. Vernietiging van de bestaande gegevens.
- Financiële steun voor de homobevrijdings- en -emancipatiebewegingen.

12 Recht in een onrechtvaardige maatschappij

12.1. In de huidige crisis krijgt het recht een steeds groter politiek belang. Dat komt door een bewuste 'recht en orde'-politiek van de rechtse partijen. Daarnaast is de rol van het recht groter geworden door de behoefte aan zekerheid in deze onzekere tijden, de behoefte aan rechtvaardigheid in deze voor de arbeidersklasse steeds onrechtvaardiger tijden.

12.2. Maar de huidige rechtspraak biedt die gewenste zekerheid en rechtvaardigheid absoluut niet. Allereerst doordat je lang niet alles aan de rechter kunt voorleggen. De ondernemer die een staking wil verbieden kan de rechter te hulp roepen. Maar tegen de vele bedrijfssluitingen en kapitaalvlucht kan de arbeider via de rechter niks ondernemen. Maar ook als iets wel aan de rechter kan worden voorgelegd is de wetgeving onrechtvaardig. Iemand die honderd gulden steelt uit de kas van de baas kan ontslagen worden en daarbovenop nog eens een straf krijgen. Een werkgever die zijn personeel jaren onder het wettelijke

minimumloon betaalt kan als ergste 'straf' krijgen dat hij alsnog de rest moet bijbetalen. De huidige wetgeving beschermt de machthebbers en maakt hun openlijke verrijking en vaak criminele praktijken legaal. De rechtspleging houdt zo onrechtvaardige verhoudingen in deze maatschappij bewust in stand: bij de lagere economische groepen en minderheidsgroepen wordt vaker en hoger gestraft en minder geseponeerd dan bij de groepen met hogere inkomens die niet behoren tot een minderheidsgroep.

- 12.3. De huidige rechtspraktijk maakt ook de ongerustheid niet kleiner, maar bewust groter. Het begrip 'kriminaliteit' wordt steeds verder uitgebreid.

Door de behandeling in de media - denk aan de officiële medewerking aan 'Opsporing verzocht' - wordt bewust aangestuurd op hardere praktijken. Luid klinkt de roep om meer gevangenis en om het afbreken van de huidige - iets vermenschlijkte - praktijk in een aantal gevangenis. Meer gevangenisruimte is nodig omdat de opgelegde straffen voor dezelfde delikten de afgelopen jaren steeds zwaarder zijn geworden.

Het gebruik van geweld is in een spiraal terecht gekomen. Politie en zware onderwereld gaan zich daardoor beter organiseren, materieel en juridies. De slachtoffers vallen veelal onder degenen die die mogelijkheden niet hebben.

- 12.4. Rechtszekerheid en terugdringen van die spiraal vereisen een ander beleid.

De motieven van de machthebbers voor hun beleid zijn: het scheppen van angst; het dwingen van mensen met een ander gedrag om in het gareel te lopen; goedkope elektorale winst. De SAP is van mening dat de rol van het strafrecht moet worden teruggedrongen. In plaats van op straf moet het beleid veel meer gericht worden op het herstellen van schade en het geven van genoegdoening voor aangedaan onrecht, bijvoorbeeld het repareren van vernielingen. Op die manier is de kans dat het slachtoffer verder geholpen wordt ook groter. Daarop richt justitie zich nu helemaal niet.

Van gevangenisstraf is nog nooit iemand beter geworden: het helpt niets en is zeer afstompelijk. De SAP is dan ook voor afschaffing van gevangenisstraffen, en wil ruim baan voor alternatieve straffen. Mensen waarvan bekend is dat ze een werkelijk gevaar vormen voor de veiligheid van medemensen moeten soms worden vastgehouden totdat ze niet meer gevaarlijk zijn. Maar dat gaat maar om een zeer klein deel van de huidige gevangenen.

De SAP komt op voor:

- terugdringen van de rol van het strafrecht
- ruim baan voor alternatieve straffen

- geen aantasting van de celruimte, bezoek- en luchturen in de gevangenis
- legalisering van softdrugs en van het gebruik van harddrugs
- afschaffing van alle belemmeringen voor ex-gedetineerden, om te beginnen bij de overheid
- reklassering moet onafhankelijk blijven van justitie
- afschaffing van eigen bijdrage voor rechtshulp en van het betalen van griffiekosten bij procedures (griffierecht).

12.5. Het is niet zo dat de maatschappijverandering die de SAP wil plotseling een einde maakt aan kriminaliteit en onveiligheid. Maar wel kan veel veranderen als de bedreigingen van het bestaan minder groot zijn en de toegankelijkheid tot het openbaar ministerie en rechterlijke macht niet beperkt blijven tot de bezittende klasse.

13 Democratiese rechten toepassen en uitbreiden

13.1. De demokratiese rechten staan momenteel onder druk. Je kunt dat op verschillende manieren zien.

Allereerst zie je het aantasten van rechten, als het recht op vrije meningsuiting en het stakingsrecht. De beslissingen nieuwe kerncentrales te bouwen en de kruisraketten te plaatsen tegen de wil van de bevolking in zijn tekenend.

De voorwaarden om tot een goede uitoefening van demokratiese rechten te komen zijn verslechterd. Bij die voorwaarden hoort immers dat je niet bang hoeft te zijn voor je brood als je je mening uit, dat het onderwijs gelijke kansen op ontplooiing schept en dat je geen materiële zorgen hebt.

Bovenal wordt de uitoefening van demokratiese rechten aangetast doordat de werkelijk belangrijke beslissingen ver buiten het bereik gebeuren van de overgrote meerderheid van de mensen. De beslissingen over investeringen, over bewapening, over de energiepolitiek: het zijn enkelen die daarover beslissen. Daar ligt het kernpunt van de uitoefening van demokratiese rechten. Juist die beslissingen zijn doorslaggevend voor onze maatschappij. Zolang

die beslissingsmacht daar blijft, kunnen we die maatschappij niet werkelijk democraties noemen. Dat te veranderen is dan ook ons doel.

- 13.2. Dat neemt niet weg dat de huidige maatschappij veel democratische rechten biedt die we verdedigen. Vaak staan die democratische rechten wel op papier. Maar in de praktijk laat de uitoefening te wensen over en worden uitzonderingen gemaakt. Het doel van de SAP is: toepassing en uitbreiding van de democratische rechten.

BASIS

- 13.3. Om te komen tot uitoefening van democratische rechten is het nodig een stevige basis te hebben in de vorm van bestaanszekerheid. Deze gedachte vinden we ook terug in de uitbreiding van de Grondwet tot de sociale grondrechten. De SAP stelt zich op het standpunt dat Hoofdstuk 1 van de huidige Grondwet een goed uitgangspunt biedt. Wat onderbreekt is echter de praktijk: door dit kabinet blijven de zorg voor werkgelegenheid, bestaanszekerheid, maatschappelijke en kulturele ontplooiing, en een democraties (voor iedereen gelijkelijk toegankelijk) onderwijs alleen maar dode letters. De SAP stelt ook als onvervreemdbaar grondrecht het recht op werkstaking zonder beperkingen.
- 13.4. Voor een materiële basis voor de uitoefening van grondrechten is tevens nodig dat speciale maatregelen worden genomen voor groepen voor wie dit anders alleen maar theorie zou zijn. Een goede kinderopvang is bijvoorbeeld essentieel voor de mogelijkheid van vrouwen om hun rechten in de praktijk te brengen. Een andere basis die stevig moet zijn is het recht van organisatie: hiermee bedoelen we niet alleen het recht om organisaties te vormen, maar ook om die in te richten zoals de leden dat zelf willen. Een vakbondsorganisatie moet zelf kunnen bepalen welke middelen zij wil hanteren. Noch de regering, noch de rechter hebben daar iets mee te maken. Hetzelfde geldt voor andere organisaties. Er zijn plannen om te komen tot een wet op politieke partijen en tot aanpassing van het Burgerlijk Wetboek, waarin onder andere organisaties verboden worden die actie voeren tegen beslissingen van het parlement. De SAP zal zich fel verzetten tegen een dergelijke aantasting van het recht op organisatie.
- 13.5. Ook de bescherming van het individu vormt een basis voor de

toepassing van demokratiese rechten.

De SAP stelt daarom:

- kosteloze juridiese en sociale bijstand bij procedures waarin de grondrechten in het geding zijn;
- subsidies voor organisaties die schendingen van grondrechten registreren;
- de overheid heeft de taak individuen te beschermen tegen eventuele repressaillemaatregelen wanneer die individuen opkomen voor of gebruik maken van grondrechten.

- 13.6. De SAP is voor een Wet gelijke behandeling die het verbod op diskriminatie in de praktijk moet brengen in de gehele maatschappij.
- 13.7. De SAP wil een uitbreiding van de werking van de grondwet in die zin dat de genoemde Grondrechten die naar de overheid gelden ook van gelding zijn voor partikulieren (met name bedrijven) (de zogenaamde horizontale werking).

GARANTIE

- 13.8. De uitoefening van demokratiese rechten wordt ook bedreigd door het feit dat er organisaties bestaan die als doel hebben die rechtsuitoefening tegen te gaan.
De belangrijkste is de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD). Deze bespiedt burgers en opent post. Zo tast ze het recht aan op vrije beroepskeus, recht op vereniging en vergadering, en recht op vrije meningsuiting. Opgericht om zogenaamd de democratie te beschermen, is haar enige rol het beperken van demokratiese rechten. Voor de BVD zijn al de personen verdacht die in het verzet tegen de nazi's gezeten hebben. Dat is tekenend voor het wezen van dat overheidsorgaan. De SAP komt maar tot een konklusie: ontbinding van de BVD en alle andere veiligheidsdiensten.
- 13.9. Een nieuwe bedreiging voor met name de onschendbaarheid van de persoon en de levenssfeer wordt gevormd door de maatregelen in het kader van de Tweeverdienersregeling. Hiermee wordt een inspektie in het leven geroepen om zaken te bekluren (namelijk de individuele omgang en vormen van verzorging) waarmee een overheid niets te maken heeft. Wij keren ons tegen die maatregelen. In dit verband eisen we onmiddellijke stopzetting van de hierbij horende gluurpraktijken.
- 13.10. Niet alleen blijkt weinig terecht te komen van de uitoefening

van democratische rechten. Ook kent de huidige situatie allerlei uitzonderingen. Deze uitzonderingen dienen uitsluitend om de bestaande orde te bewaren. Zo kunnen ambtenaren ontslagen worden of een baan niet krijgen wegens lidmaatschap van een politieke organisatie die een andere maatschappijvorm voorstaat. Dit is onder meer in 1984 gebeurd met een lid van de SAP die solliciteerde bij de PTT.

Behalve voor sommige groepen schakelt de overheid ook de democratische rechten uit in bepaalde situaties. Ook dat dient enkel om de bestaande orde te bewaren. Er bestaat een heel skala aan uitzonderingstoestanden, die bijvoorbeeld veel macht geven aan een burgemeester. Recent gebeurde zoiets bij het bezoek van de paus. Zoiets staat te gebeuren bij de Olympische Spelen als die in Amsterdam worden gehouden. En de machthebbers zullen er ongetwijfeld gebruik van maken bij arbeidsconflikten. De militairen worden ingezet, de democratische rechten worden opzij geschoven: dat is wel wat anders dan het verhaal dat het leger er is om de democratie te beschermen.

Als SAP keren we ons tegen deze uitzonderingen op de uitoefening van democratische rechten door de overheid:

- democratische rechten gelden onverminderd voor ambtenaren en dienstplichtigen;
- arrestanten en gevangenen is weliswaar hun bewegingsvrijheid ontnomen, maar houden daarnaast alle grondrechten. Met name de onschendbaarheid van de persoon. In zaken zoals de dood van mensen in een politiecel moet een onafhankelijk onderzoek komen;
- afschaffing van de uitzonderingstoestanden; juist in 'krisissituaties' moeten alle democratische rechten gewaarborgd zijn en mogen er geen bevoegdheden van de gemeenteraden worden afgenomen. Politiebeleid behoort niet onder de burgemeester maar onder de raad te vallen.

BEDRIJVEN EN INSTELLINGEN

- 13.11 De democratische rechten dienen niet op te houden voor de bedrijfspoort en moeten ook gelden in gemeentesekretarie, school of verzorgings- en bejaardenhuis.

- Volledige vrijheid van meningsuiting, vereniging en vergadering in de bedrijven;

Als democraties recht willen we hieraan toevoegen in de openbaarheidssfeer:

- Openbaarheid van de gegevens die van belang zijn voor de werknemers in een bedrijf of derden (vanuit milieu-oogpunt en consumentenbelang).

Voor de overheid:

- Afschaffing van die bepalingen waardoor de Wet Openbaarheid van Bestuur in de uitvoering beperkt wordt: met name het criterium van staatsbelang en van eventuele schade aan bedrijven.
- Afschaffing van antecedentenonderzoek bij overheid en bij bedrijven (zoals KLM); afschaffing van vertrouwensfuncties bij de overheid.

Voor het onderwijs:

- Recht op vrije meningsuiting voor leerkrachten en leerlingen; vrijheid van vereniging en vergadering; erkenning als overleg-partner van organisaties of groepen van leerlingen die zich opwerpen om belangen te behartigen of grieven te uiten. Geen diskriminatie in het onderwijs.

Een uitbreiding van de grondrechten eist de SAP met betrekking tot de toelating en uitzetting van vreemdelingen: het asylrecht hoort als een grondrecht voor de staat der Nederlanden te worden vastgelegd en uitgevoerd. Iedere vervolgde heeft recht op verblijf in Nederland, en alle daaraan verbonden grondrechten.

KIESRECHT

13.12. Binnen de bestaande verhoudingen van maatschappelijke ongelijkheid betekenen het algemeen kiesrecht en de parlementaire vertegenwoordiging een vooruitgang vergeleken bij de situatie van de vorige eeuw. Tegelijk moeten we die vooruitgang beoordelen vanuit de mogelijkheden om de belangen van de arbeidersklasse in de brede zin te verdedigen en te komen tot een andere maatschappij.

De SAP stelt de volgende uitbreidingen voor:

- Kiesrecht voor alle buitenlanders. Immers: ook voor hen is het kiesrecht een middel om voor hun belangen op te komen.
- Kiesrecht vanaf zestien jaar. De huidige leeftijdsgrenzen voor actief en passief kiesrecht liggen lang na de periode dat jongeren geleerd hebben in actie te komen en hun belangen te verdedigen; als SAP stellen we hierbij de grens van volledige leerplicht voor.

13.13. Als SAP keren we ons tegen maatregelen die ten doel hebben de vertegenwoordigende lichamen nog meer te ontkrachten, zoals de Machtigingswet van het kabinet Den Uyl dat deed. Ook keren we ons tegen besloten commissievergaderingen.

Op gemeentegebied: voor een gekozen burgemeester; tegen de sluipende uitholling van de gemeentelijke autonomie; beslissende referendums over samenvoeging of herindeling van gemeenten

en over instelling van deelraden.

- 13.14. De SAP is voorstander van een vorm van beslissend referendum. In de huidige situatie, waarin het parlement zeer fundamentele beslissingen neemt tegen de wil van de overgrote meerderheid van de bevolking in, is dit een goed middel. Het referendum legt de vinger precies op de tekortkomingen van het parlementaire stelsel: de belangrijke beslissingen worden genomen door de (internationaal georganiseerde) bezittende klasse; de volkswil wordt maar één ogenblik in de vier jaar tot uiting gebracht dat gebeurt dan op een verwrongen manier, waarin de partijen van de bestaande orde bepalen langs welke lijnen keuzen gemaakt worden.

Dit betekent niet dat het referendum geen tekortkomingen heeft. Die zitten in de vraagstelling en presentatie. Wanneer het gaat om de kruisraketten is dit geen bezwaar: deze kwestie is makkelijk langs een ja of nee te beantwoorden. De discussie hierover heeft de hele maatschappij doortrokken - en doet dit nog. Maar dat is lang niet bij ieder punt het geval. In het verleden zijn referendums ook gebruikt om een diktatoriale macht te verkrijgen, zoals in Frankrijk onder De Gaulle. Het standpunt van de SAP is dus toegesneden op de situatie zoals we die nu kennen en waarin we nu de strijd moeten voeren.

De discussie over het beslissend referendum geeft duidelijk aan dat de parlementaire vertegenwoordigende democratie niet alleen zaligmakend is.

Voor de SAP blijft einddoel een situatie waarin de werkelijke macht in handen van de meerderheid is. En waarin de democratie nog veel aanzienlijker kan worden uitgebreid dan de eisen waar we op dit moment voor opkomen.

14 Internationale solidariteit

- 14.1. Nederland en de nederlandse ondernemers dragen ook internationaal aan het spekken van de rijken ten koste van de armen bij. Via het Internationaal Monetair Fonds (IMF) werken ze mee

aan het opleggen van scherpe voorwaarden aan de begrotingen in Derde Wereldlanden, die de loonafhankelijken en kleine boeren in die landen in nog grotere armoede storten. Nederlandse multinationals als Philips en Unilever zijn berucht om de methoden waarmee ze hun arbeiders in die landen uitbuiten en elke vorm van verzet neerslaan. Verder zorgen de rechtse partijen er wel voor dat ontwikkelingshulp dubbel en dwars terugvloeit in de zakken van de ondernemers: vaak gaat het om gebonden hulp die besteed moet worden aan nederlandse artikelen, zodat de eigen ekonomie van de 'geholpen' landen er niets mee opschiet. Via de EEG stemmen west-europese landen de verdediging van hun belangen in de Derde Wereld op elkaar af.

Via de NAVO is Nederland rechtstreeks betrokken bij het neerslaan van bevrijdingsbewegingen, die de bevolking uit de kringloop van armoede en onderdrukking proberen te bevrijden.

Binnen de NAVO steunt Nederland het turkse bewind dat geen vakbondsrechten duldt. NAVO-militairen voeren ook oorlog tegen de eigen bevolking. Zoals het turkse leger in Turkije en Koerdi-stand, de militaire konflikten tussen Griekenland en Turkije. Niet alleen Duitsland is een verdeeld land, dat geldt evenzeer voor Cyprus (Griekenland en Turkije) en Noord-Ierland. Britse militairen die ingezet worden in Noord-Ierland worden opgeleid op NAVO-bases in de BRD.

- 14.2. Internationale solidariteit is een hoeksteen van onze socialistiese politiek. Daarom voeren de SAP en de Vierde Internationale internationale solidariteitskampanjes.

De SAP komt op voor een volledige breuk met de internationale onderdrukkende bondgenootschappen waar Nederland deel van uitmaakt.

* Nederland uit de NAVO, de NAVO uit Nederland;

* breken met de EEG: voor de verenigde socialistiese staten van Europa.

DERDE WERELD

- 14.3. In de geheel of gedeeltelijk afhankelijke landen in de Derde Wereld is 'hun' strijd vaak letterlijk 'onze' strijd. De ondernemers, met hun zetbazen in die landen blokkeren overal een vreedzame wereld zonder uitbuiting en armoede. Zij willen kost wat kost hun systeem in stand houden en hun maximale winsten veiligstellen. De arbeidersbeweging in het Westen heeft een speciale rol in het steunen van strijd in de semi-koloniale wereld, waar de meerderheid van de wereldbevolking woont. De welvaart in ons land is mede gebouwd op het bloed, zweet en de honger

van de volkeren in de koloniale wereld. Onder socialistiese verhoudingen kunnen de rijkdommen beter worden verdeeld, kunnen honger en armoede worden uitgebannen.

Solidariteit heeft effect. De solidariteitsbeweging met het vietnamese volk droeg ertoe bij dat de Verenigde Staten de oorlog in Vietnam niet nog langer kon voortzetten. De solidariteit in de V.S. en in Europa met de revolutie in Midden-Amerika maakt het Reagan moeilijker rechtstreeks militair op te treden. Extra reden voor solidariteit is dat bevrijdingsstrijd een voorbeeld kan zijn voor de strijd hier. Door de wijze waarop de strijd wordt gevoerd; de inzet waarmee dat gebeurt; en het voorbeeld dat de bevolking stelt bij het zelf beheren van de maatschappij in landen die van het imperialisme zijn bevrijd - zoals in Nicaragua. Vandaar de inzet van de SAP voor het verzet in El Salvador en Zuid-Afrika en in de solidariteit met de revolutie in Nicaragua. En vandaar het gewicht dat we in zulke akties leggen bij het opbouwen van steun en solidariteit in de arbeidersbeweging, in bond, bedrijf en instelling.

De SAP zet zich in voor:

- * opschorting van alle hulp aan landen die systematies de mensenrechten schenden: Indonesië, de Filipijnen, Chili, El Salvador;
- * totale boycot van Zuid-Afrika, steun aan het zwarte verzet;
- * steun aan de revolutie in Nicaragua, steun aan het verzet in de rest van Midden-Amerika;
- * hervat de ontwikkelingshulp (herstelbetalingen) aan Suriname; laat de surinamers zelf uitmaken hoe ze het geld willen besteden.

DE ZOGENAAMDE SOCIALISTIESE LANDEN

- 14.4. De SAP steunt het FSLN in Nicaragua, het FMLN/FDR in El Salvador, de anti-apartheidsstrijd in Zuid-Afrika. De SAP steunt ook de anti-burokratische strijd in de zichzelf 'socialisties' noemende landen in Oost-Europa en China. De SAP zet zich actief in voor de ondersteuning van de poolse onafhankelijke vakbond Solidarnosc. We steunen de strijd van opposities in deze landen. Omdat socialisme voor de SAP iets anders is dan een één-partijstelsel, waarin een partij- en staatsburokratie de dienst uitmaakt. Socialisme betekent meer vrijheden. Socialisme betekent dat de bevolking zelf het voor het zeggen heeft. Dat is in Oost-Europa - en in China - absoluut niet het geval. In deze landen is de ekonomie genationaliseerd - dat verdedigen we. Maar het zijn burokratische staten. Ook daar is om socialisme

te bereiken een revolutie nodig. Een politieke revolutie die de burokratie, het repressieapparaat, het éénpartijensysteem omverwerpt en socialisties zelfbeheer vestigt.

- 14.5. Het oost-europese 'voorbeeld' heeft het socialisme in diskrediet gebracht. Daarom moet steun aan anti-imperialistische strijd samengaan met strijd tegen de burokratie in deze landen. Daarom is solidariteit met anti-burokratische opposities en onafhankelijke vredesorganisaties net zo hard nodig als steun aan bevrijdingsstrijd in de vroegere koloniale wereld. Het 'door de vingers zien' van wantoestanden in Oost-Europa en China - vanuit het idee dat het daar in ieder geval 'minder erg' is dan in de kapitalistische wereld - leidt tot een verzwakking van de strijd. Omdat het het socialisme als werkelijk alternatief ongeloofwaardig maakt.
- * steun aan Solidarność, Charta '77, onafhankelijke vredesbewegingen en andere opposities in de arbeidersstaten, die strijden voor socialistiese democratie.
 - * voor een politieke revolutie in Oost-Europa om werkelijk socialisme te kunnen bereiken. Geen samenwerking met Reagan, de VVD en andere hypocriete rechtsen, die het kapitalisme in deze landen willen herstellen. En daarom ineens voorstander zijn van 'vrije vakbonden' en 'mensenrechten' als het om déze landen gaat.
- In eigen land brengt Reagan de vakbondsrechten om zeep. VVD-leider Nijpels heeft lovende woorden voor Turkije. Een land waar vakbondsrechten totaal afwezig zijn.

SOLIDARITEIT

- 14.6. De crisis van het kapitalisme is internationaal. Onze tegenstanders zijn internationaal georganiseerd. Daarom moet de arbeidersbeweging dat ook doen. Als de arbeidersklasse in andere imperialistische landen een konfrontatie aangaat met rechts en/of de ondernemers is klassesolidariteit nodig. Om met besmetverklaringen te voorkomen dat het werk toch doorgaat, in ons land. En om de strijd direkt te steunen met materiële solidariteit.

Een prachtig voorbeeld van een internationale solidariteit hebben we gezien bij de staking van bijna een jaar van de engelse mijnwerkers en mijnwerkersvrouwen, onder leiding van de NUM en haar voorzitter Arthur Scargill. In de hele wereld werd geld opgehaald voor deze heldhaftige strijd. In de hele wereld hielden vakbondsleden en anderen solidariteitsbijeenkomsten, kwamen mijnwerkers en mijnwerkersvrouwen vertellen over hun strijd.

Ook in ons land. De SAP heeft daar veel energie in gestoken en daardoor een belangrijke bijdrage geleverd aan het organiseren van de politieke en financiële solidariteit in ons land. Voor de NUM was de internationale solidariteit van groot belang. Het gaf hun morele steun toen ze zagen hoe overal arbeiders en arbeidsters solidair waren met hun staking. En het leverde geld, voedsel en kleding op. Daardoor kreeg Thatcher minder kans de mijnwerkersgemeenschappen volledig uit te hongeren.

15 Voor een linkse regering zonder CDA of VVD

- 15.1. De CDA-VVD-regering Lubbers is een ondernemersregering. VVD en CDA zijn ondernemerspartijen. Alles wat ze doen is erop gericht de 'vrije ondernemingsgewijze produktie' en het privé-eigendom van de produktiemiddelen te verdedigen, uit te breiden en te versterken. Daar hebben wij niets goeds van te verwachten. Deze regering moet zo snel mogelijk weg, voorgoed. Lukt dat niet nog vóór de verkiezingen, dan maar met de verkiezingen: geen stem voor de rechtse partijen. Dat moet ook het motto van de vakbeweging zijn. Want CDA en VVD staan vijandig tegenover de arbeidersbeweging. Hetzelfde geldt overigens voor D'66. Haar 'redelijk alternatief' is alleen redelijk voor de ondernemers.
- 15.2. Het ziet ernaar uit dat de PvdA een verkiezingsoverwinning gaat behalen en de grootste partij in het parlement blijft. Het is ook ons streven dat de CDA-VVD-koalitie verslagen wordt. Maar we worden er niets beter van als de PvdA met een van deze partijen gaat regeren. Dan krijgen we zonder twijfel weer een Lubbers-beleid. Het PvdA-verkiezingsprogram is al naar het CDA toegeschreven. En Den Uyl wil niets liever dan weer met het CDA in zee. Een PvdA-CDA-regering zal niet een ander beleid gaan voeren. De PvdA heeft al eerder met de christen-demokraten geregeerd. Toen veranderde ook niets. De SAP vindt: de PvdA moet in het belang van de meerderheid van de bevolking gaan regeren. Dat betekent in de eerste plaats een breuk met CDA en VVD.

De SAP is dan ook voor een linkse regering zonder CDA en VVD. Dan heeft de arbeidersbeweging betere mogelijkheden om terug te vechten.

De PvdA ziet zo'n breuk met rechts niet zitten. Daarmee neemt ze een zware verantwoordelijkheid op zich. Haar hele programma is toegeschreven naar het vormen van een regering met CDA of VVD. Dat gaat niet alleen betekenen dat er niks verandert. Het gaat ook betekenen dat de PvdA de verkiezingswinst die haar in de opiniepeilingen wordt toebedacht niet kan vasthouden. Hoe kleiner de verschillen met CDA en VVD, hoe meer mensen niet gaan stemmen. Of toch maar voor CDA, VVD, of D'66 kiezen. Dat kan ernstige gevolgen hebben. De PvdA helpt rechts zo bij het toch weer halen van een meerderheid.

Of neem de kruisraketten. De PvdA is daar tot op dit moment onvoorwaardelijk tegen. Dat is prima. Maar dát stellen en niet tegelijk stellen dat dús het perspectief een regering moet zijn zonder CDA en VVD , betekent de weg vrijmaken voor opnieuw een VVD-CDA-regering.....mét kruisraketten.

- 15.3. De SAP zegt daarom: links moet koersen op een regering zonder rechtse partijen. En links moet mobiliseren om voor dat perspectief een meerderheid te winnen.

De SAP is zondermeer tegen een coalitie van de PvdA met rechts. Ook als er in het parlement geen linkse meerderheid is. Zo'n coalitie leidt er alleen maar toe dat de PvdA (en in haar kielzog de vakbondsleiding) nog minder geneigd is strijd te voeren tegen de krisisspolitiek. Ze zal eraan bijdragen dat nog meer mensen het geloof kwijtraken dat een alternatief mogelijk is.

Daarom zegt de SAP:

- * Weg met de regering Lubbers, breng rechts in de minderheid;
- * Geen coalitie van linkse partijen met rechts;
- * Voor een linkse regering zonder CDA en VVD.

- 15.4. De SAP denkt niet dat met een regering zonder ondernemerspartijen alles wel goed zal komen. Zeker niet. De regeringen van Mitterand (Frankrijk) Gonzalez (Spanje) en Palme (Zweden) zijn sprekende voorbeelden dat zulke regeringen niet breken met de belangen van de ondernemers. Doorslaggevend blijft de beweging, de aktie.

Maar een regering zonder ondernemerspartijen biedt de arbeidersbeweging een betere uitgangspositie voor het binnenhalen van resultaten dan een rechtse regering. En in zo'n regering kan de PvdA eindelijk laten zien wat het betekent als ze zegt op te willen komen voor de 'gewone mensen'. Zonder rechts in

de regering kan Den Uyl zich niet meer verschuilen achter VVD en CDA, die 'aan de rem hangen'.

De SAP is daarom voor een linkse regering zonder CDA of VVD, en zal zo'n regering aan haar woord houden. Ze zal zo'n regering op haar daden beoordelen. Een blanco cheque krijgt zo'n regering van ons niet. We zullen er vóór stemmen dat een linkse regering aan de slag kan. We zullen tégen elke aanname van rechtse ministers of partijen in zo'n regering stemmen. Maatregelen in het belang van arbeiders en andere onderdrukte groepen zullen we steunen. In geen geval stemmen we voor bezuinigingen of bijvoorbeeld een defensiebegroting. Waar een linkse regering een kapitalisties beleid voert, zullen we vooraan staan om de strijd daartegen te voeren.

16 Het socialisme

- 16.1. De maatschappij waarin we leven moet grondig veranderd worden. De mogelijkheden voor een betere toekomst zijn voorhanden. Er is rijkdom genoeg, er zijn mensen genoeg om er iets van te maken. De kennis die op alle gebieden bestaat betekent dat een wereld mogelijk is zonder armoede, honger en oorlogsgevaar. In de huidige maatschappij worden deze mogelijkheden niet benut. Want dan zouden gevestigde belangen in gevaar komen. Zelfs bij de eerste stappen in die richting zou een linkse regering in konflikt komen met rechts: de tegenstand zou enorm zijn. Wettig gekozen regering of niet.
- Maar betekent zo'n verandering van de maatschappij dat alles waaraan we gehecht zijn op het spel wordt gezet? Betekent het dat de rechtsstaat wordt vervangen door willekeur? Moet de vreedzame situatie van nu veranderen in moord en doodslag? Gaat de individuele vrijheid verloren?
- Nee, opkomen voor een andere maatschappij betekent iets anders. Nu worden alle toekomstmogelijkheden steeds somberder. Zekerheden waar hard voor gevochten is worden afgebroken. De zogenaamde rechtsstaat hangt steeds meer van willekeur en klassejustitie aan elkaar. Boven de vreedzame situatie hangt levensgroot

de dreiging van een atoomoorlog. Individuele ontplooiing wordt steeds meer belemmerd door gebrek aan materiële mogelijkheden en inmenging van het staatsapparaat.

- 16.2. Willen wij een systeem zoals in Oost-Europa? Zeker niet. Wij willen niet minder democratie dan we nu hebben, maar méér. Wij willen geen oost-europees 'socialisme', waar de macht in handen is van een kleine groep bureaucraten en waar de meerderheid van de bevolking niets te zeggen heeft.

In Oost-Europa zijn de ondernemers hun politieke macht en hun kapitaal kwijt geraakt. Dat is een stap vooruit. Dat verdedigen we. Maar we willen meer. En er kán ook meer. De SAP staat voor socialisme waar de mensen de baas zijn over zichzelf. Waar de grote meerderheid van de bevolking het voor het zeggen heeft. Daarom steunt de SAP de strijd van de poolse arbeid(st)ers in hun vakbond Solidarność. Daarom steunt de SAP de strijd van de arbeid(st)ers en boeren in Nicaragua. De nicaraguanen hebben de diktatuur van Somoza verjaagd en de macht in eigen hand genomen. Nergens hebben de gewone mensen met hun vakbonden, met hun massaorganisaties, met hun koöperaties, met al hun democratische rechten zoveel over hun maatschappij te vertellen als in Nicaragua.

- 16.3. Opkomen voor een andere maatschappij betekent voor ons het zekerstellen en uitbouwen van rechten die op dit moment bedreigd worden of al zijn afgenomen.

Als we niet duidelijk stellen dat daarvoor een grote stap vooruit moet worden gedaan, staan ook de kleinste zaken in ons bestaan op het spel. Die grote stap is de stap naar het socialisme.

Socialisme betekent dat de machthebbers dáár worden aangepakt van waaruit zij hun machtspositie hebben verworven: de ondernemingen. Deze komen onder beheer van de hele maatschappij. De produktiemiddelen worden gesocialiseerd.

Het beheer over de produktiemiddelen moet planmatig zijn. Vanaf het begin moet duidelijk zijn aan wie deze omwenteling ten goede komt. Er moet een centraal plan komen dat zorg draagt voor de produktie van wat we nodig hebben, en voor een eerlijke verdeling van de middelen van bestaan. Hoe beter alles op elkaar wordt afgestemd, des te beter kan deze economie functioneren. De beslissingen zullen centraal worden genomen, maar op basis van een democratie op decentraal nivo. Daaruit zal een goede weerspiegeling komen van de wenselijkheden en mogelijkheden. De grote lijnen worden in het plan aangegeven, de uitvoering en preciese invulling decentraal. Dat geeft ook alle ruimte voor experimenten en individuele wensen.

- 16.4. Zo'n verandering van de maatschappij gaat niet zonder slag of stoot. Er staan enorme belangen op het spel. En ook na de omwenteling zal de kleine minderheid die het eerst voor het zeggen had proberen de oude situatie te herstellen en de ontwikkeling van het socialisme te saboteren. Wij sluiten daarvoor de ogen niet.

Het eerste wat effectief moet gebeuren is het tegengaan van onderlinge verdeeldheid. We noemen in dit programma maatregelen die dat tot doel hebben. Pas na een omwenteling kan daar effectief iets aan gedaan worden. Onmiddellijk moet de werkloosheid worden uitgebannen. Door verdelen van het werk zal iedereen zowel werk hebben, als genoeg vrije tijd voor ontspanning en ontplooiing. Democratiese rechten moeten worden uitgebreid. Wat wij in de huidige maatschappij aan demokratiese rechten verdedigen kan dan - voor het eerst - ook volledig in praktijk gebracht worden. Verder zal het gebruik maken van vrijheden (zoals die van meningsuiting, vereniging en vergadering) niet meer beperkt zijn door gebrek aan materiële mogelijkheden of gevaar van repressailles.

Het bijstellen van beslissingen zal permanent mogelijk zijn: vertegenwoordigers kunnen teruggeroepen en vervangen worden.

- 16.5. Zo'n omwenteling van de maatschappij kan niet in Nederland alléén plaatsvinden. Ze moet steunen op een revolutie in heel Europa.

Het is zeer wel mogelijk dat een revolutie geweld, willekeur en beknotting van individuele vrijheid met zich meebrengt. De huidige maatschappij brengt dat alles heel zeker met zich mee. De beste manier om geweld en willekeur te voorkomen is niet het ontkennen van de noodzaak van zo'n revolutie. De beste manier is die omwenteling zo goed mogelijk voorbereiden.

Dat we voor een radikale omwenteling zijn, betekent niet dat we de 'kleine stappen' verwaarlozen. Wij komen ook daarvoor op. Vanwege de waarde van zulke overwinningen, ook al zijn ze tijdelijk. En evengoed omdat de strijd een leerschool is voor demokratiese besluitvorming en voor het ontdekken van de enorme kreative mogelijkheden die onder de bevolking schuilgaan.

- 16.6. Bij die voorbereiding hoort ook het opbouwen van een partij die geen enkel ander belang nastreeft dan dat van de arbeidersklasse en andere onderdrukte groepen, van de meerderheid van de bevolking. En die haar basis heeft onder de arbeidersklasse: de klasse die objektief de beste mogelijkheid heeft de ondernemers hun eigendommen af te nemen en die onder gemeenschappelijk beheer te stellen.

Zo'n partij moet in haar eigen funktioneren laten zien wat demo-

kratiese besluitvorming is. En ze moet zich niet beperken tot het streven naar verandering in Nederland alleen.

17 De SAP: revolutionaire arbeiderspartij

- 17.1. De voorstellen die we in dit programma doen zullen niet als een geschenk uit de hemel komen vallen. Ze zullen ook niet meteen door honderdduizenden worden opgepikt, alleen omdat ze op papier staan. Het is een langdurig en moeizaam werk om de ideeën die we naar voren hebben gebracht te laten aanslaan bij die mensen die op dit moment voor hun belangen in het geweer komen. Om dat te bereiken bouwen we een nieuwe partij op. Een partij die breekt met de gangbare opvatting over politiek. Politiek is een zaak van de massa's en niet van enkelen. Een partij die daarom systematies opkomt voor de belangen van de massa's en die systematies stimuleert dat de massa's hun lot in eigen hand nemen. Een partij die onverzoenlijk staat tegenover de ondernemers en hun handlangers. Een partij tenslotte, die ook in haar interne funktioneren de beslissingsmacht bij haar leden legt en de kans op het ontstaan van een burokratie binnen de partij zo klein mogelijk maakt.
- 17.2. Een dergelijke partij bestaat uit mensen, die actief zijn in hun woon- en werksituatie en die precies weten wat ze willen. Mensen die in staat zijn bovenstaande principes steeds weer in de strijd naar voren te brengen. Mensen die in staat zijn - ondanks meningsverschillen - toch te doen wat de meerderheid noodzakelijk acht. Want een dergelijke partij moet als eenheid op kunnen treden: wat de partij doet mag niet alleen afhangen van de persoon die het toevallig moet uitvoeren. Mensen tenslotte die bereid zijn hun meningsverschillen binnen de partij niet onder stoelen of banken te steken. Maar er juist voor willen vechten, dat hun inzichten ook de inzichten van de meerderheid worden. Alleen zo voorkom je dat een leidend groepje in praktijk de dienst uit gaat maken.

Wij denken dat geen van de bestaande partijen is om te vormen tot een dergelijke partij. Van de PvdA valt weinig te verwachten. Hoe kan het ook anders van een partij, die niets liever wil dan ministers-, wethouders- en andere hoge posten.

De leiding van de PvdA is verweven met het kapitalistische staats-apparaat. Als het er op aankomt, zal die leiding de kant kiezen van de ondernemers: zo'n partij omvormen tot een revolutionaire partij is een onbegonnen werk. Bovendien komen gewone werkende leden van de partij allang niet meer naar ledenvergaderingen.

- 17.3. De SAP is - onze naam zegt het al - een arbeiderspartij. We bouwen een partij op van strijd bare arbeiders en arbeidsters, vredesactivisten, jongeren, vrouwen en migranten. We bouwen onze partij op in de bedrijven en instellingen. Omdat de arbeidersklasse de middelen en mogelijkheden heeft de macht te vormen die nodig is om de politieke, economische en militaire macht te breken van rechts en de ondernemers en het socialisme te vestigen.

We bouwen de jongerenorganisatie Rebel op als organisatorische zelfstandige revolutionaire jongerenorganisatie, politiek verbonden met de SAP en de Vierde Internationale.

De SAP is nog niet de revolutionaire massapartij die nodig is om het kapitalisme omver te kunnen werpen. Maar de SAP is wel kern van zo'n partij. In de harde strijd die voor ons ligt is zo'n kern van groot belang, als reëel alternatief voor groepen die in actie komen. Daarom heeft het zin de SAP te versterken.

Maar niet alleen daarom. De SAP bewijst haar prakties nut dagelijks. Dat blijkt uit de rol die onze partij is gaan spelen in de actie. In verschillende bonden en bewegingen. SAP-leden zijn actief in bond en bedrijf. In de vredesbeweging. In de strijd van jongeren. In de solidariteitsbeweging met Midden-Amerika, in de anti-racistiese strijd, in de strijd van vrouwen.....

Daar levert de SAP een wezenlijke bijdrage. In de vredesbeweging heeft de SAP een belangrijke rol gespeeld in het opbouwen en versterken van de beweging in de vakbeweging, in bedrijven en instellingen en onder jongeren.

De SAP en haar leden zetten zich in voor het volkspetitionnement. De SAP organiseerde - als enige politieke partij - mee aan de Alarmdemonstratie. Twintigduizend mensen demonstreerden toen in Den Haag, voorafgaand aan het bekendmaken van de uitslag van het volkspetitionnement. Ook hoorde de SAP tot de initiatiefnemers van de campagne 'Doe niet mee aan Woensdrecht'.

Onze partij heeft zich ingezet voor solidariteit met de engelse

mijnwerkers en mijnwerkersvrouwen, toen die in staking waren. We spelen een rol in de strijd die de vakbeweging aangaat en zijn tegelijk betrokken bij het uitwerken van strijdbare alternatieven voor het beleid van de vakbondsleiding, bij het geven van tegengas tegen de lijn van 'meedenken' met de ondernemers.

De SAP steunt de revolutie in Midden-Amerika. Ze draagt in haar publikaties en in de beweging bij aan het verbreden van de solidariteitsbeweging. De SAP schakelt zich actief in in de strijd van migranten en in anti-racistiese strijd. Doelbewust brengt de SAP politieke strijdthema's (zoals de strijd tegen de kruisraketten) naar voren in vakbonden, bedrijven en instellingen: om de arbeid(st)ers in de akties te betrekken.

De SAP is, kortom een aktieve partij. En dat legt meer gewicht in de schaal nu de mobilisatiekracht van andere linkse partijen de afgelopen jaren vaak flink is teruggelopen.

VIERDE INTERNATIONALE

De strijd van de arbeidersklasse is een internationale strijd. De kern van dit programma geldt evengoed voor andere kapitalistische landen. Sterker: een socialisties Nederland in een voor de rest kapitalistische wereld is geen lang leven beschoren. Niet alleen omdat de imperialistische machten met alle middelen zullen trachten een dergelijke revolutie ongedaan te maken. De economiese afhankelijkheid van Nederland van het buitenland is zo groot, dat we het alleen niet zouden redden. Dat geldt ook voor andere landen. De kapitalistische economie is een wereldeconomie. Zij zal dus ook op wereldschaal veranderd moeten worden. Vandaar dat de revolutionaire partij die wij opbouwen een wereldpartij moet zijn. De SAP is de nederlandse sekte van de Vierde Internationale, een internationale revolutionaire organisatie - met afdelingen in vijftig landen - die zich tot doel stelt een revolutionaire partij op wereldschaal op te bouwen.

En wanneer we zeggen 'wereldpartij' dan bedoelen we dat ook. De Vierde Internationale is geen federatie van nationale organisaties die om de zoveel tijd vrijblijvend ervaringen met elkaar uitwisselen. In de Vierde Internationale nemen wereldkongressen besluiten, die bindend zijn voor de aangesloten afdelingen.

De Vierde Internationale voert internationale kampanjes (Polen, Nicaragua, Zuid-Afrika) en geeft internationale bladen uit met nieuws, achtergronden en analyses. Overall bouwen sekties in de arbeidersklasse gewortelde revolutionaire partijen op. In Mexico behaalden onze kameraden in 1985 zes zetels in het parlement. In diverse landen - ook in Europa - maken leden

deel uit van vertegenwoordigende organen op lokaal nivo.

VERSTERK DE REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Het heeft geen zin te gaan zitten wachten tot in ons land vanzelf een grote revolutionaire arbeiderspartij ontstaat. Als u het eens bent met de kern van onze voorstellen.....als u met ons van mening bent dat het socialisme er moet komen. En dat daarvoor een sterke revolutionaire partij nodig is.....dan moet u besluiten om de SAP te versterken. Sluit u aan bij de SAP.

Eendracht maakt macht

De afgelopen jaren hebben we veel verzet gezien tegen de regering Lubbers en de ondernemers. We hebben het niet alleen gezien: we hebben er middenin gestaan en er een bijdrage aan geleverd.

De strijd werd lang niet altijd gewonnen. Maar de inzet is dan ook hoog. Voor rechts is de marge voor konsessies kleiner geworden. De economiese ruimte om verzet af te kopen is verkleind. De politieke ruimte om bewegingen hun zin te geven is verminderd.

Loont aktie dus niet meer? Wts en waarachtig wel. Het is moeilijker geworden, dat is waar. Maar er worden wel overwinningen binnegehaald. Zoals door de brandweerlieden, in de rotterdamse haven.

Er is vooral gebrek aan een positief alternatief. De politiek van de FNV en de PvdA heeft ons de afgelopen tijd niet veel opgeleverd. De PvdA voerde binnen het parlement nauwelijks oppositie. Ze kleefde steeds zo dicht mogelijk tegen het CDA aan. Erbuiten was het helemaal om te huilen. Zo'n grote partij is in staat tot het mee van de grond krijgen van grote mobilisaties en akties. Dat blijkt in de vredesbeweging waar de PvdA wél een rol in speelt.

Voor de FNV-leiding geldt iets dergelijks. Er zijn akties geweest. Er is nu en dan gemobiliseerd. Maar toen de ambtenaren eind 1983 in staking waren liet de rest van de FNV-leiding het afweten: Dick Visser van de Industriebond distantiëerde zich zelfs min of meer van de aktie. En toen begin 1985 voor korter werken, sociale zekerheid en loon aan de bak gegaan werd, kwam de FNV-leiding met slechte akkoorden, voordat de akties goed en wel op gang waren gekomen.

De SAP belooft niet dat we wel eens even dit of dat zullen bereiken. Het enige dat we beloven is dat we onverkort doorgaan met het versterken van de akties, bewegingen en mobilisaties. En dat we zetels in het parlement daarvoor zullen gebruiken. Voor die versterking van de strijd ijvert de SAP binnen en buiten het parlement.

1. VERDEDIG ONZE ORGANISATIES

In ons land zijn veel massa- en belangenorganisaties van de werkende en uitkeringsgerechtigde bevolking. Van vrouwen, jongeren, migranten enzovoorts. Dat is een goeie zaak. De belangrijkste is de vakbeweging, massa-organisatie van de werkende en uitkeringsgerechtigde meerderheid van de bevolking.

Sinds het uitbreken van de crisis staan de vakbonden van twee verschillende kanten onder druk:

- veel mensen zien het nut niet meer van vakbondslidmaatschap. Het kost geld, en wat levert het op? Vooral jongeren en uitkeringsgerechtigden worden geen lid of lopen weg.
- de ondernemers spelen daar op in. Automatisering en flexibilisering maken het moeilijker mensen te organiseren. Daarnaast maken ondernemers het werk van de bond op het bedrijf moeilijker. Soms is sprake van regelrechte anti-vakbondspolitiek. In dat verband zijn ook geluiden te horen (onder andere van CDA-fraktievoorzitter De Vries) dat vakbonden uit de tijd zijn en geen functie meer hebben.

De SAP zegt: iedere strijd voor de verdediging van onze belangen en voor een radikaal ander - socialisties - perspectief begint met de verdediging van onze organisaties. Tegen leegloop, dus voor een politiek die nieuwe groepen in de bond kan trekken. En vooral ook tegen aanvallen van rechts op vakbondsorganisaties en vakbondsrechten binnen bedrijven en instellingen.

2. BREKEN MET RECHTS EN DE ONDERNEMERS

Opkomen voor de belangen van de meerderheid van de bevolking betekent strijden tegen rechts en de ondernemers. Breken met het idee dat door overleg wat binnen te halen valt. Opkomen voor de belangen van de meerderheid van de bevolking betekent op alle nivo's vechten tegen rechts en breken met rechts: niet met CDA of VVD regeren; niet met CDA of VVD in een kollege van B&W; breken met samenwerkingsorganen als SER, Stichting van de Arbeid, plaatselijke klassensamenwerkingsorganen; betekent ophouden rekening te houden met de wensen en verlangens van de kapitalisten.

3. EENHEID VAN DE HELE ARBEIDERSBEWEGING

Tegenover een breuk op alle nivo's met rechts en de ondernemers staat de noodzaak van zo groot mogelijke eenheid van arbeiders en arbeidsters, vrouwen, migranten, jongeren, vakbonden, arbeiderspartijen (PvdA en links daarvan), massabewegingen en -organisaties. Alleen in eenheid, niet op papier maar op straat, kunnen we voldoende kracht ontwikkelen om onze eisen en verlangens af te dwingen. Alleen met alle groepen en stromingen, arbeiderspartijen en vakbonden in de strijd kunnen we onder alle lagen van de bevolking een meerderheid winnen voor een alternatief.

4. VOOR EEN STRIJDWARE DEMOKRATIESE VAKBOND

De vredesbeweging, de vakbeweging, de anti-kernenergiebeweging, de jongerenbeweging, de vrouwenbeweging....in vele bewegingen en organisaties organiseren delen van de bevolking zich om voor hun eisen en belangen op te komen. In de versterking van die organisaties en bewegingen ligt onze kracht. De vakbeweging is in dit verband van buitengewoon belang. Daarin organiseren de werkenden en uitkeringsgerechtigden zich. Dat is de organisatie die de macht heeft de economie plat te gooien. Die kracht kan zetten achter eisen als korter werken met behoud van loon, loonsverhogingen, een beter sociaal zekerheidsstelsel, een beleid gericht op vrede in plaats van op stimuleren van de oorlogsdreiging....

De vakbonden hebben de afgelopen jaren flink leden verloren. Dat komt niet in de eerste plaats door de crisis op zich. Als een organisatie z'n nut bewijst wil je ook best contributie betalen en aan haar interne leven deelnemen. De strijd voor versterking van de vakbond hangt dan ook direkt samen met de strijd voor een ander beleid binnen de bond. Samen met veel andere kritiese bondsleden komt de SAP op voor een wijziging in het bondsbeleid, voor een strijdware demokratiese vakbond.

Demokraties, omdat een strijdware bond alleen vorm kan krijgen wanneer de leden zélf uitmaken welk beleid wordt gevoerd. Of de strijd wordt aangegaan of niet. Wie de leiders en vrijgestelden van de bond zijn. Als de leden controle hebben op wat het apparaat in naam van de leden doet.

Het opbouwen van kontakten tussen kritiese bondsleden en het uitwisselen van ideeën en ervaringen staan daarin op

dit moment centraal. Reden waarom SAP-leden deelnemen aan activiteiten van, en voor het blad 'Solidariteit', discussieblad voor een strijdbare vakbeweging.

5. INTERNATIONALE SOLIDARITEIT

Internationale solidariteit is niet alleen iets voor landen 'ver weg', in andere werelddelen. Dat ook. Maar internationale solidariteit is net zo goed steun aan strijdenden in andere landen in West-Europa. De NUM-staking van de mijnwerkers en mijnwerkersvrouwen in Engeland heeft mede zo lang kunnen duren door de internationale steun die kwam.

De vredesbeweging heeft in het verzet tegen de kruisraketten een internationaal netwerk opgezet en verschillende malen internationaal gekoördineerde akties in vele landen tegelijk gevoerd. Van de strijd van de duitse arbeid(st)ers voor de 35-urige werkweek hebben we kunnen leren voor de strijd hier. Internationale solidariteit, wederzijdse steun, leren van ervaringen in andere landen is onderdeel van een strategie om resultaten te behalen. Onze tegenstanders zijn internationaal georganiseerd. Het zou zeer kortzichtig en dom zijn als de arbeidersbeweging daar niet haar eigen internationale koördinaties en steunoperaties tegenover zou opbouwen.

INDEX

Index op een aantal hoofdpunten uit het SAP-verkiezingsprogramma. Cijfers verwijzen naar hoofdstukken dan wel paragrafen.

- Automatisering 4
 - beleid overheid en ondernemers 4.1-4.2-4.3-4.4
 - SAP-antwoord 4.5-4.6
- BVD 13.8
- Defensie 6 - 5.3
- Demokratie 13
 - grondwet 13.3
 - uitbreiding grondrechten 13.11
 - voorwaarden voor democratie 13.4-13.11
- Dienstplichtigen 6.9
 - dienstplicht voor vrouwen 6.11
- Dienstweigeren 6.10
- EEG 14.1-14.2
- Financieringsbronnen 1.2-5.1-5.2-5.3
- Gasprijzen 1.6
- Gezondheidszorg 2.3
- Homosexualiteit 11.4
- Inkomen 1
 - belastingen 1.3
 - maximum inkomens 5.3
 - minimumloon 1.3
 - pensioenen 1.3
 - sociale zekerheid 1.3-1.5
 - studieloon 1.3
 - wedde 1.3
- Internationaal beleid 14
 - t.a.v. Derde Wereld 14.3
 - t.a.v. EEG 14.1-14.2
 - t.a.v. NAVO 14.1-14.2
 - t.a.v. zich 'socialisties' noemende landen 14.4
- Jongeren 9
 - inkomen 9.2
 - onderwijs 9.2
 - stemrecht 9.3
 - studeloon 9.2-1.3
 - werk 9.1
 - wonen 9.3
- Justitie 12
 - alternatieve straffen 12.4
 - drugs 12.5
 - rechtshulp 12.5
- Kabinet 15
 - huidige coalitie 15.1
 - PvdA-koalitie met rechts 15.3
 - linkse regering zonder CDA of VVD 15.3-15.4
- Kernenergie 7.5
- Kerntaken 6.7
- Kiesrecht 13.11
- Kollektieve voorzieningen 2.1
- Kruisraketten 6.5-6.6
- Leefvormen 11
- Leger 6.3
- Migranten 10 - 3.1-3.4
- Milieu 7

Nationalisaties 5.3

NAVO 6.4-14.1-14.2

Onderwijs 2.4

Openbaarheid gegevens 13.11

Openbaar vervoer 2.4-7.5

Politie 13.10

Privatisering 2.2

Referendum 13.14

Revolutionaire partij 17 - 16.6

-internationale 17.3

Sexuele relaties 11.3

Socialisme 16

Stakingsrecht 13.10

Star Wars/Eureka 6.8

Tweeverdienerswet 13.9

Vervuiling 7

Vrouwen 8

-abortus 8.3

-onderwijs 8.3

-sexueel geweld 8.3

-sociale voorzieningen 8.3

-sociale zekerheid 8.3

-vrouwenverzet 8.2

-werk 8.3

Werkgelegenheid 3

-korter werken 3.4

-bedrijfssluitingen/reorganisaties 3.5

-jeugdwerkloosheid 9.1

-politiek ondernemers 3.2

-werk maken 3.6

Wet gelijke behandeling 13.6

Woonlasten 1.6

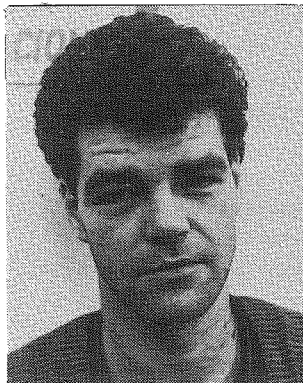
Anneke Meijsen, lijsttrekker SAP

Anneke (31) is lid van het Dagelijks Bestuur van de SAP en woont in Rotterdam. Daar was ze betrokken bij het opzetten van een vrouwengroep in de Industriebond FNV en bij de strijd tegen een reorganisatie bij Rietschoten en Houwens. Op dit moment houdt ze zich binnen de Industriebond FNV vooral bezig met de belangen van uitkeringsgerechtigden en vredesstrijd.

"CDA en VVD hebben jarenlang een misdadig beleid gevoerd. Daarom moeten ze in mei vernietigend verslagen worden: KEER LUBBERS MASSAAL DE RUG TOE"

Ernst van Lohuizen, nummer 2 op de SAP-lijst

Ernst (27) wonend in Nijmegen, werd actief in de scholierenbeweging. Hij ging daarna in militaire dienst en deed vakbondswerk in de VVDM. Na z'n dienstitijd werd hij lid van jongerenorganisatie REBEL en hielp van daaruit aan de opbouw van Jongeren tegen Kernwapens (JtK). In JtK organiseerde hij mee aan de scholierenstakingen tegen kruisraketten op 10 mei 1984 en 1 november 1985. Hij is lid van het partijbestuur van de SAP en is actief in de Nijmeegse vredesbeweging: "DIE KRUISRAKETTEN KOMEN ER NIET IN"

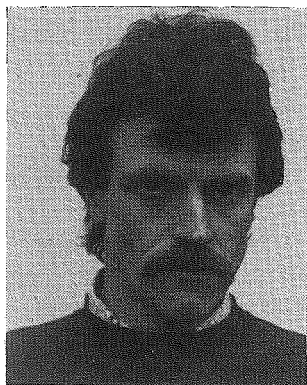
Willem Bos, nummer 3 op de SAP-lijst

Willem (36) woont in Amsterdam en is sinds 1972 lid van de SAP en haar voorlopers. Momenteel is hij vooral actief in de solidariteitsbeweging met Midden-Amerika. Hij is redakteur van het El Salvador Bulletin en van het maandblad Alerta. Daarnaast schrijft hij regelmatig over Midden-Amerika in Klassenstrijd en De Internationale: "BOYKOT ZUID-AFRIKA, NIET NICARAGUA"

Wineke 't Hart, nummer 4 op de SAP-lijst

Wineke (21) woont in Deventer en is daar actief in Jongeren tegen Kernwapens. Vanuit jongerenorganisatie REBEL is zij ook betrokken bij de landelijke activiteiten en coördinatie van deze jongerenvredeorganisatie. In REBEL is zij lid van het Dagelijks Bestuur en redactrice van de krant REBEL.

"JONGEREN WORDEN NOG VEEL TE WEINIG GEZIEN ALS EEN BELANGRIJKE FAKTOR IN DE DAGELIJKSE STRIJD VOOR HET SOCIALISME"

Jeroen Zonneveld, nummer 5 op de SAP-lijst

Jeroen (35) maakte als elektro-monteur bij Verolme Elektra in Maassluis de ondergang van RSV van dichtbij mee. "De leiding van de Industriebond durfde een gezamenlijke strijd van alle RSV-arbeiders tegen Lubbers, van Aardenne, de Vries en Stikker vóór verdediging van elke arbeidsplaats niet aan" Als redaktielid van het vakbondsblad "Solidariteit" en binnen de Industriebond FNV doet Jeroen mee aan het gevecht voor een strijdbare vakbeweging. "In Nederland moeten we de vakbonden weer in eigen hand nemen en vakbondsleiders die tegen de stroom durven op te roeien in de leiding kiezen: WE HEBBEN IEMAND ALS ARTHUR SCARGILL NODIG"

Robert Went, nummer 6 op de SAP-lijst

Robert (30) is lid van het Dagelijks Bestuur van de SAP. Na eerdere activiteiten in de scholieren- en studentenbeweging is hij nu actief in de vredesbeweging, in Amsterdam en op landelijk nivo. Hij is een van de initiatiefnemers van de "Doe niet mee aan Woensdrecht"-kampanje. Robert is redakteur van de SAP-bladen Klassenstrijd en De Internationale.

"Als we met héél links serieus de strijd oppakken kunnen we zondermeer EEN MEERDERHEID WINNEN VOOR EEN SOCIALISTIES ALTERNATIEF VOOR HET HUIDIGE AFBRAAKBELEID"

Doe mee met de SAP-kampanje

U kunt de SAP-verkiezingskampanjes op verschillende manieren steunen:

- * financiële steun is hard nodig op giro 4939512 van Verkiezingsfonds SAP te Amsterdam
- * door verspreiding van deze brochure
- * door een affiesje achter uw raam te hangen, of affiesjes in uw woonplaats te plakken
- * door de speciale gratis nummers van Klassenstrijd die we maken ter verspreiding bij bedrijven en instellingen en huis-aan huis te helpen uitdelen
- * door een (proef)abonnement te nemen op onze krant Klassenstrijd, of anderen als (proef)abonnee op te geven
- * op een heleboel andere manieren die -het is maar wat u zelf wilt- weinig, iets meer of veel tijd kunnen kosten.
- * door (steun)lid te worden van de SAP

Bel of schrijf ons als u op enigerlei wijze een bijdrage wil leveren aan onze kampanjes. U kunt direkt materiaal aanvragen, we kunnen ook een afspraak maken waarbij u met iemand van ons de mogelijkheden kunt bekijken.

Ons nummer: 020-259272

Ons adres: St. Jacobsstraat 10-20, 1012NC-Amsterdam.

We horen nog van u?

Lees ook DE INTERNATIONALE, tijdschrift van de SAP, verschijnt driemaandelijks op 40 pagina's. Prijs per nummer f4,= Jaarabonnement (minimaal) f18,= of f30,= voor een steunabonnement.

Abonnement door storting op giro 4447645 van ISP te Amsterdam. Losse nummers door storting van f6,80 (incl. porto-kosten), ook verkrijgbaar bij de SAP-afdelingen.

Redactie en administratie: St. Jacobsstraat 10-20, 1012NC Amsterdam.

Klassenstrijd

Vindt U dat de kruisraketten er niet moeten komen, verdrag of geen verdrag? Bent U ervan overtuigd dat er in dit land een kleine minderheid is die zich verrijkt ten koste van de bevolking? En denkt U dat arbeidstijdverkortung alleen **zonder** inleveren en **met** volledige herbezetting helpt tegen de werkloosheid?

Dan is het blad **Klassenstrijd** iets voor U!

Elke veertien dagen nieuws, interviews, berichten en commentaren van de onderkant van de nederlandse samenleving: uitkeringsgerechtigden die zich aaneensluiten voor hogere uitkeringen; arbeiders die vechten tegen bedrijfssluitingen en flexibilisering; brandweerlieden die korter willen werken en een betere beloning eisen; vrouwen die hun rechten opeisen; jongeren die vechten voor hun toekomst; buitenlandse arbeiders die hetzelfde behandeld willen worden als iedereen in dit land.

Als U **NU** een abonnement neemt betaalt U slechts vijftientwintig gulden voor een heel jaar.*

* Deze aanbieding geldt tot 21 mei 1986

Als U eerst nog eens vrijblijvend wilt kennismaken kan dat ook: stuur een briefje met Uw naam, adres, postcode en woonplaats naar onderstaand adres en vermeld duidelijk: proefnummers **Klassenstrijd**. En U krijgt zonder verdere verplichting twee gratis proefnummers in de bus. Desgewenst sturen we U ook meer informatie over de SAP.

Socialistische Arbeiderspartij
Antwoordnummer 10846
1000 RA Amsterdam

Een postzegel plakken
is niet nodig

VRAAG TWEE GRATIS PROEFNUMMERS

F4.-